

ጣምራ ቁስል

ደራሲ፣ ተስፋዬ መኮንን ባይለየኝ (ዶ/ር)
ቅኝት፣ መስፍን ማሞ ተሰማ

ቀዳሚ፤

እነሆ ከጣምራ ቁስል በፊት “ቀይ አንበሳ” ነበረ። እነሆም ስለ ‘ቀይ አንበሳ’ ‘በማንኪያ’ እናቀምሳለን። እንዲህ ብለን፤ አልኻንድሮ ዴል ባዬ ኩባዊ ነው። ጣሊያን ኢትዮጵያን በወረረችበት ወቅት ለንደን፤ እንግሊዝ ውስጥ ነበር። በወቅቱ በእንግሊዝ የኢትዮጵያ አምባሳደር የነበሩት ሀኪም ወርቅነህ ማርቲን (ደብሊው ማርቲን) በጋዜጣ ላይ ባወጡት ማስታወቂያ አነሳሽነት አምባሳደሩ ፊት በመቅረብ ለኢትዮጵያ በፈቃደኝነት ለመዋጋት የሚፈልግ መሆኑን ይገልጻል። አምባሳደር ወርቅነህም ጠየቁት፤

“ከእኛ በኩል ሆነህ ለመታገል ስትል ነው ከአገርህ ድረስ የመጣኸው?”

“አይደለም። ከስፔን ገና መምጣቴ ነው። ወደ ኩባ ለመመለስ ነበር እቅዱ። ለውጪ አገር መኮንኖች በአቢሲኒያ ላይ የተቃዋሙን ወረራ ለመዋጋት የቀረበውን ጥሪ አንብቤ ነው የመጣሁት። ይኸው ነው ቢቃ።”

“አንተ የኔን ምድር ታፈቅራታለህ?”

“በእርግጥ አላፈቅራትም። ግን በሀይልና በጉልበት አንድ ሀገር ይህ የሚደርሰውን ግፍ በፍፁም እጠላለሁ። የእኔ ሀገር በጣም ትንሽ ናት። ለሀገር ምድር ሙሉ ነፃነትና ክብር ለሚደረግ ውጊያ እጅግ በጣም ደስ ይለኛል።”

አምባሳደር ማርቲን በሰጠሁቸው መልስ የረከ ይመስላል። በውስጤ ያለውን ዘልቀው ለመመልከት በዝምታ አተኩረው የተመለከቱኝ ምንጊዜም ይታወሰኛል። ይላል አልኻንድሮ በታሪክ ትውስታው።

እነሆ ከዚህ በሁዋላ ከለንደን ወደ ኢትዮጵያ የተጓዘው አልኻንድሮ ስለ ጉዞውና በጉዞው ስለገጠሙት ደግሞም በኢትዮጵያ ውስጥ በቆየበት ወቅት ያየውን፣ ያጋጠመውን፣ የሰማውንና እንዲሁም የአስራ አንድ ወራት የጦርነትና የተጋድሎ ታሪክ በሰፊው አውስቷል። አልኻንድሮ አዲስ አበባ ከቀዳማዊ ሃይለ ሥላሴ ጋር ከተገናኘና ከተወያየ በሁዋላ ለኢትዮጵያ የጦር ሚኒስትር ለራስ ሙሉጌታ ይገዙ አማካሪ በመሆን ወደ ሰሜን ዘመተ። እነሆም በኢትዮጵያና በህዝቧ ፍቅርም ተነደፈ። እንዲህም አለ፤ “ለአቢሲኒያ ህይወቴን እሰጣታለሁ እንጂ አልሸጥላትም።”

ለሻለቃ አልኻንድሮ ዴል ባዬ የኮሎኔልነት ማዕረግ የሰጡትና አርማውን የጫኑለት ቀዳማዊ ሃይለ ሥላሴ ሲሆኑ ይህም የሆነው በተፋፋሪው ጦርነት ወቅት ኮረም ላይ ሲገናኙ ነበር። በግንኙነታቸው ወቅት የንጉሡን ቃል ሲገልፅ እንዲህ ብሏል፤

“ስላደረግኸው ሁሉ ውለታህን እግዚአብሔር ይክፈልህ። ለአገሪ ላደረግኸውና ለዋልከው ውለታ ልሰጥህ የምችለው አሁን የምሰጥህን ምሥጋናና እጄን ብቻ ነው” በማለት ንጉሡ ለሰላሳ እጃቸውን ፈገግ በማለት ዘረጉልኝ። ትኩር ብለው እያዩ በመኩራራትና በሙሉ ልብ እንዲህ አሉኝ።

“ይሄ ነው እውቁ ‘ቀይ አንበሳ’ የአቢሲኒያው አንበሳ ፈረንጅ። ልክ እንደ ራሱ ምድር ለእኛ መሬት የተዋጋ የታገለ ‘ቀይ አንበሳ’ ይሄ ነው።”

ኮሎኔል አልኻንድሮ በኢትዮጵያ ሠራዊት ውስጥ የሚታወቀው “ቀይ አንበሳ” በሚል የቁልምጫና የጀግና መጠሪያ ነበር። በምድረ ኢትዮጵያ ከኢትዮጵያውያን ጎን ሆኖ ለነፃነት መዋጋት ማለት እንዴትና ምን ማለት እንደሆነ ለነጩ ዓለም አንባቢ ሲገልፅ እንዲህ ይላል፤

የኢትዮጵያና የጣሊያን ጦርነት ከሌሎቹ ጦርነቶች ሁሉ ልዩ የሚያደርገው የኢትዮጵያውያን ውጊያ ፍርሃት ግዳጅ የማይታይበት ሁሉም ለክብሩ ለሀገሩ ሆ ብሎ በመነሳት ገድሎን፣ ጀግንነቱን፣ ጭካኔውን የሚያሳይበትና ስጋ ለስጋ የሚሞጫለፍበት ጦርነት መሆኑ ብቻ ነው። ከዚህ ህዝብ ጋር መቀላቀል ከፈለገህ እኔ የመጀመሪያ ተግባራን ስፊትም እንዳደረግሁት በውስጥህ ያለውን ነገር ሁሉ ርግፍ አድርገህ መተው አለብህ። ስልጡንነትህን በመተው ወደኋላ በመመለስ ብዙ እጅግ በጣም ሁዋላ ቀር ነገሮች ውስጥ መዘፈቅ፣ ፊት ለፊት ሞትን በዐጋ መቀበል፣ እተርፋለሁ ማለትንም ሙሉ ለሙሉ መተው፣ በህይወት ወደ ሌሎች ዘንድ ወደ ዘመዶችህ ያለመመለስህን ያለጥርጥር መቀበል ስላለብህ ይህንን ጦርነት ልዩ ያደርገዋል። ከጠላት ጋር መጋፈጥን ማለቴ አይደለም። ከጫካና ከዱር ጋር መጋፈጥ፣ ከከፍተኛ የአካባቢው ለውጥ በአካባቢው ካለት ለጤና ጠንቅ የሆኑና ለበሽታ በቀላሉ የሚያጋልጡህ ሁኔታዎችን እንድትኖሩ በቀላሉ ሊጋፈጣቸው ወይም ሊወጣቸው የማይችሉውን ማለቴ ነው።

ትኩሻችንን አደጋግፈን አብረን የመጣውን ጠላት ከምንዋጋው ሰዎች በነጭነትህ ምናልባት አደጋ ሊደርስብህ ይችላል ብለህ የሚኖረውን ስጋት ማለቴ ነው። የሚያበሩ ዓይኖቻቸውን አፍጥጠው አትኩረው ይመለከቱሃል። ትንሽ መዛነፍ፣ ከዓላማ መዘናጋት ወይም ማሳሳት እንዳይኖር በጥንቃቄ ይከታተሉሃል። ሲያጠቁ አብረህ ማጥቃት አለብህ። ከፊታቸው ይህን ወደር የሌለው የጀግንነት ውጊያ ለማመን በሚያስቸግርህ ሁኔታ ሞቱን አብረህ መጋፈጥ፣ ከጠላት በሚወርድብህ የቦንብ፣ የመድፍ፣ የጥይት ናዳ ጩኸት የወገንህን ሬሳ ሳይቀር እየረገጥክና በላዩ ላይ እየተረጎመድክ ከደረሰህ ጥቂት ሜትሮች የማትርቅ መሬትን በብዙ የወገኖችህ መስዋዕትነት ባንተ ቁጥጥር ስር ማድረግ፣ መጨረሻውን ወደግታውቀው ወደፊት መገስገስ፣ ድካም መውደቅ የለ። በመጨረሻም ደንዝዘህ ያለምንም ጥንቃቄ በዚያ ትርኢት ውስጥ ዋነኛ ተሳታፊ በመሆን ከወዲያኛው የጠላት ምሽግ ተስቦህ ከጠላት ጋር መደባለቅ። ሳንጃ ለሳንጃ መሞሻለቅ። በመደምደሚያው ጣሊያኖች ባደረገባቸው ፍርሃትና ባልጠበቁት አጋጣሚ እንደበታቸው ተዘግቶ ሰውነታቸው በድንጋጤ ገርጥቶ ታገኘዋለህ። ይህን ማለቴ ነው ባጠቃላይ አነጋገር።

ማንም በትክክል አይፈውም። እኔም ራሴ ብሆን በዚያ ውጊያ ያየሁትን መግለፅ አልችልም። ምንም እንኳን ተዋናይ ብሆንም የዚህን ጦርነትና የሚሰማህን ሰቆቃ፣ በጦርነቱም ያ ቁጡ የሆነ ዘር በማይረቡ በአረጁና ጊዜያቸው ባለፈባቸው የጦር መሳሪያዎች በዘመናዊ መሳሪያ እስከ አፍንጫው የታጠቀውን፣ ከዓለም በአንደኛ ደረጃ ከተሰለፉ የአየር ሃይሎች አንዱ ያለውና መርዛማ የቦንብ ጭስ ከሚጠቀም ጦር ጋር ገጥሞ የተሸነፈበትን ውጊያ በትክክል መግለፅ አልችልም። በማለት ስለሁለተኛው የኢትዮጵያና የጣሊያን ጦርነት ምስክርነቱን አኑሯል፣ ኮሎኔል አልካንድሮ ዴል ባዬ። (ሰረዝ እና 'ሃይ ላይት' የቃኘው)

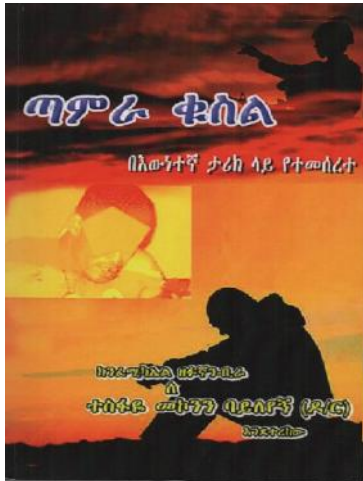
‘ቀይ አንበሳ’ ከሰሜን ግንባር ሸንፈት በሁዋላ አዲስ አበባ በፋሽስቶች ቁጥጥር ስር ስትውል ወደ ምዕራብ ኢትዮጵያ በመጓዝ ጦርነቱን ከራስ እምሩ ሃይለ ሥላሴ ጋር ለመቀጠል ቢሞክርም የራስ እምሩ ጦር በከፍተኛ የፋሽስት ሰራዊትና ፋሽስት ባስታጠቃቸው አያሌ የአካባቢው ነዋሪዎች የተከበበና ከፊትና ከሁዋላ በመትረየስ በቦንብና በመርዝ ጋዝ እየተደበደበና እየተፈጀ ፍፁም ተስፋ አስቆራጭ የሆነ ሰቆቃ ውስጥ በመሆኑና በዚህም ሂደት በጣሊያኖች ቁጥጥር ስር ራሱም ከመውደቁ በፊት በጥቂት ታማኝ ኢትዮጵያውያን አርበኞች ብርታት ከብዙ ፈተና በሁዋላ ወደ ሱዳን መዝለቅ ቻለ።

ከሱዳን ወደ ካይሮ ተሻግሮ የከበደ ልቡን እንደተሸከመ ወደ ሀገሩ ኩባ በመግባት በኢትዮጵያ ውስጥ ስላላለፍው ጦርነት ታሪክ የሚያወሳ በአንድ መቶ ቅጂዎች ብቻ የተባዛ መፅሀፍ በ1929 ዓ/ም በስፓኒሽ ቋንቋ ተፅፎ ወጣ። ኩባ ለትምህርት በቆዩበት ወቅት ይህንን ታላቅ የታሪክ መዘክር ያነበቡት ኢትዮጵያዊ እጅግ ማራኪ በሆነ የቋንቋ ፍሰት ወደ አማርኛ በመመለስ እና “ቀይ አንበሳ” የሚል ርዕስ በመስጠት (አሪጅናል ርዕሱ አይደለም) በ1992 ዓ/ም ለባለ ታሪኩ ለኢትዮጵያ ህዝብ ያቀረቡት ዶ/ር ተስፋዬ መኮንን ባይለየኝ ናቸው። ይህ ታላቅ መፅሀፍ ሶስት መቶ አስራ ሰባት (317) ገጾች አሉት።

እነሆ በኢትዮጵያዊነትህ መደራደር የማታሰብና እንዲያውም ለመደራደር መነሳቱንም ‘ታብ’ /አይታሰቡ/ አድርገህ በራስህ የምትተማመን፣ የቀደመው ታሪክህ እንደ ታሪክነቱ የእኔነቱ አካል ነው ብለህ (ከነሀፀፀም) ታሪክነቱን የምትቀበል፣ በቀደመው አብናቶችህ (አባት እናቶችህ) ገድል ሀገር የማቆምና ዳር ድንበር የመጠበቅ መስዋዕትነት የማትዘባበት ኢትዮጵያዊ ሁሉ ከአድዋ ለጥቆ ሁለተኛው የነፃነት ወይም የቅኝ ተገዢነትን አሻፈረኝ ባይነት የኢትዮጵያና የጣሊያን ጦርነት እንደምን እንደነበር አበክረህ የማወቅ ግዴታም አለብህና የኮሎኔል አልካንድሮ

ዴል ባዮህን “ቀይ አንበሳ” አንብብ። ለአቢሲኒያ የዘመተውን የቼኮዝሎቫኪያዊውን የጦርነቱ ተዋናይን የካፒቱን አደልፍ ፓርሊሳክን “የሀበሻ ጀብዱ” - ተጫኔ ጀንበሬ መኮንን - የተረጎሙትን አንብብ። አርበኛውና ደራሲው ክቡር ዶ/ር ሀዲስ አለማየሁ የተሳተፉበትንና ላንተ ትተውልህ ያለፉትን የዚያን ሰቆቃዊ ጦርነት ታሪክ “ትዝታ”ን አንብብ። በኢትዮጵያና ኢትዮጵያውያን ላይ የተነሳውን የዚህን ዘመን የክፉ ሰዎች ወጀብ ተቋቁመህ በኩራት ለመራመድ ላንተነትህና ለታሪክ ባለቤትነትህ ክብርን ያጎናፅፍሃልና። ለኢትዮጵያና ኢትዮጵያዊነትህም የፅናት ምርኩዝ፤ የብርሃንም መቅረዝ ይሰጥሃልና።

ተከታይ፤

እነሆ “ጣምራ ቁስል” በ2009 ዓ/ም በ285 ገጾች ተቀንብቦ በሀገረ አሜሪካ ታትሞ ‘ቀይ አንበሳ’ን ተከተለ። ጣምራ ቁስል የጦርነት ታሪክ ነው። ጣምራ ቁስል የፍቅር ታሪክ ነው። ጣምራ ቁስል የክህደት ታሪክ ነው። ጣምራ ቁስል የፅናት ታሪክ ነው። ጣምራ ቁስል የፍትህ እጦት ታሪክ ነው። ጣምራ ቁስል የኢትዮጵያን የህክምና ደክተሮች ችሎታ ያገዘፈ ወይም የዘከረ ሥራ ነው። ጣምራ ቁስል ከ1983 ዓ/ም ወዲህ ያለው የኢትዮጵያ የፖለቲካና የማህበራዊ ህይወት በአሳዛኝና በአስከፊ ገፅታዎቹ ጭምር ታጅቦ የቀረበበት በእውነተኛ ታሪክ ላይ የቆመ የዛሬይቱ ኢትዮጵያ ታሪክ አካል ነው። ይህንን መፅሀፍ የምንቃኘውም በውስጡ ያሰናሰላቸው አያሌ የታሪኩ ሂደት ሰበዞች ስለከረከሩን በሀዘንም በትካሄም ድባብ ውስጥ መላልሰው ስለደሉን አደባባይ ልናሰጣቸው ፈልገን ነው። ከታሪኩ መኻል ያሉ ታሪኮች በርካቶች ናቸውና። ሆኖም በሁሉም ሰበዞች ላይ እንቁዝም ዘንድ አንችልም! ግዙፉን ሥራ

ለመፅሀፉ አንባቢ እንተዋለንና። እንዲህ ካልን በሁዋላ ራሳችን ‘በፈጠርናቸው’ ንዑሳን ርእሶች እነሆ የ‘ጣምራ ቁስል’ን ቅኝት እናስከትላለን።

ሥልተ-ትርክት

የ‘ጣምራ ቁስል’ ትርክት በሶስተኛ መደብ ነው። በዚህ ታሪክ ውስጥ የሚገኙት ገፀ ባህሪያት አሳሳል እና የትርክት (ናሬሽን) አወራረድ እጅግ የረቀቀ የልብወለድ ሥራ እስኪመስል ልብ አንጠልጣይነት (ሰስፔንስ) እና ጡዘት (ክላይማክስ) አለው። ትርክቱ ተጀምሮ እስኪሟያበቃ ያለው የአወቃቀር ‘ሴራ’ (ፕሎት) ግሩም ነው። አንባቢ ከየት ወዴት እንደሚያመራ በቅጡ አይተነብይምና። የታሪኩ መቼቶች (መቼ እና የት) - ታይም ኤንድ ፕሌስ - በቀዳማዊ ተራኪ ክንፈሚካኤል ዘ-ፋኛን ቢራ’ ብቻ ሳይሆን የዘ-ፋኛን ቢራ ትርክት ለአንባቢ ቀምሞ የተረከው ደራሲው ራሱ የቦታና የጊዜ ቀረፃው ላይ የጠለቀ እውቀት እንዳለው ታሪኩ በራሱ ያሳብቃል። ትርክቱ በምልሰት (ፍላጎት) ተያያዥ ጉዳዮችን ከዋናው ገፀ ባህሪም ሆነ ከታሪኩ ጋር እያቆላለፈ ሲተረትረው የአንባቢን የእውቀት አድማስ መማሱ ብቻ ሳይሆን ተያያዥቹ ትርክቶች በራሳቸው ታሪክ መሆናቸው ለመፅሀፉ ጡንቻ ሆነዋል።

ቃላት በከንቱ አለመተኮሳቸው ዒላማቸውን እንዲመቱ አድርጓቸዋል፤ የአሰካክ ፍሰታቸውም (ሊትራሪ ፍሎው) ሳይጎረብጥ እንዲተምም ተደርጓልና። የሁኔታዎችን፤ የቦታዎችንና የድርጊቶችን ሥዕላዊ ገለጣው የተዋጣለት ነው። ከሁሉም በላይ በህክምናው መስክ እጅግ የተወሳሰቡ ሂደቶችንና ዝርዝር ጉዳዮችን በማፍታታት በግልፅ ቋንቋ ለታዳሚው ሲያስተላልፍ ግሩም ችሎታ ታይቶበታል። ተራኪው ክንፈሚካኤል ዘ-ፋኛን ቢራ ባልተገኘባቸው ሰአቶችና ቦታዎች፤ የታሪክ ዕውነቶችና ክስተቶች ላይ ሁሉ ደራሲው ከተፍ እያለ ‘ማን ተራኪ ማን ደራሲ’ እንደሆነ እስከጠፋብን ድረስ ታሪኩ ይንቆረቆራል። የክንፈሚካኤል ዘ-ፋኛን ቢራ ‘ቃል አቀባይ’ /ደራሲው/ ስለ ክንፈ እንዲህ ይላል፤

ክንፈሚካኤል ዘ-ፋኛን ቢራ ከልጅነት ጀምሮ ጓደኛዬ ነው። አብሮ አደጋ ነው፤ አብረንም ፊደል ቆጥረናል። ከቆስ ት/ቤት እስከ ከፍተኛ ትምህርት አብረን ዘልቀናል። በሥራ ዓለምም አብሮ የመስራት ዕድሉ ገጥሞናል። ክንፈሚካኤል በህይወት ዘመኑ የገጠመውን አስደሳችም ሆነ አሳዛኝ ሁኔታዎች በወረቀት ወይም በአእምሮው መዝገቦ ያስቀምጣል። ወይ ሊፅፈው ወይ ለሰው ሊተርክው። ከእነዚህ ከመዘገባቸው ታሪኮች አንዱን የነመራን (ስሙ ተለውጣል) ታሪክ በሰባት

ተከታታይ ረጃጅም ምሽቶች አጫወተኝ። እኔም በእግዚአብሔር ፈቃድ በዚህ መልኩ አቅርቤዋለሁ። . .

እንግዲህ እኛም ከንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ እና ደራሲው አንድም ሁለትም ናቸው ብለን ወደ ቀደመ ጉዳያችን እነሆ እንዘልቃለን።

ነመራ ገመቹ - ኢጆሌ ወለጋ ፤

በ1990ዎቹ መጀመሪያ እንዲህም ሆነ።

ዝንተ ዓለም የሰው ደም ካልተገበረለት ሰላም ላይድር ለሰይጣን ቃል የገባ በሚመስለው የሰሜኑ ድንበር ዳግም በጥይት ባሩድ ሲታጠን፤ በፊንጂ ሲደረግመስ፤ በመድፍ የላዩ ታች የታቹ ላይ ሲሆን ነመራ ተረጋግቶ መቀመጥ አልቻለም።

ነመራ ከቤቱ ደጃፍ ቆሞ ውስጡ ይብሰለሰሳል። 'እንዴት ሊሆን ይችላል? ነፋስ አይገባው የተባለው ፍቅር፤ በሰላም አብሮ ለመኖር መፍትሄው መገንጠል ነው ተብሎ ተለፍፎ ከበሮ ሲደለቅ፤ ቄጤማና ፊንዲሻ ሲነሰነሰ ተከርሞ ለፀብ ተነሱ? ሊሆን አይችልም፤ ሀሰት ነው ወይም ድብቅ ዓላማ አለው!' ብሎ ራሱን ይነቀንቃል። እንደ ዳዊት ደጋግሮ ያጉረመርማል።

'ፍቅር ሲያልቅ አያምር' ይላል ተረቱ፤ የአበው ትውፊቱ። አዎ ዕውነት ነው። በዚያን የ1990ዎቹ መጀመሪያ በኢትዮጵያና በኤርትራ መካከል ጦርነት ተነሳ የመባሉ እንቢልታ ለአብዛኛው የኢትዮጵያ ህዝብ ዱብ ዕዳ ነበር የሆነበት። እንደ ነመራ፤ ኢጆሌ ወለጋ ስሜት ሁሉ - በሀረርጌም በባሌም በአርሲም በሲዳማም በጋሙጎፋም በከፋም በኢሉባቡርም በወለጋም በሸዋም በነጃምም በጎንደርም በወሎም ያለው ሁሉ ጆሮው የሚሰማውን ማመን አቅቶት ነበር - ሻዕቢያና ወያኔ - 'እንዴት ሊጣሉ ቻሉ?' በማለት። የሻዕቢያው ኢሳያስና የህወሃቱ መለስ በ1983 ዓ/ም ሰሜንና ደቡብ ባቆሙዋቸው በቀለኛና ዘረኛ "መንግሥታት" ኢትዮጵያን ተቀራምተው እንደ ተራብ ጅብ ሁለቱ ድርጅቶች ሆድ ዕቃዎን ይመዘብሯት ነበርና።

ከድፍን ኢትዮጵያ ወደ ኤርትራ የተጋዘውን ወርቅና ብር ተነቃቅሎ የተወሰደውን ማሸነፊ ወዘተርፈዎች ሁሉና ኤርትራ በቡና ምርት በአለም ገበያ አቅርቦት የመጀመሪያውን ረድፍ የያዘችበትን ያን የዘራፊዎችና የአስዘራፊዎች ዘመን ወደሁዋላ መለስ ብሎ ያስታውሷል። ቀጥተኛው የሻዕቢያ ዝርፊያ ቢገታም የትግራይ ህዝብ ነፃ አውጪ /ህወሃት/ ዝርፊያ ግን ዛሬ ዘመን ተራቋል እንጂ አላባራም። እንመለስ ወደ ጣምራ ቁስል።

በ1990ዎቹ መጀመሪያ እንዲህም ሆነ።

የአፀፋው ጦርነት ነጋሪት ሲነሰም፤ ተረስተው የነበሩ የሀገር ፍቅር ስሜት ቀስቃሽ ዜማዎች እየተፈለጉ ቀኑን ሙሉ በሬዲዮ ሲለቀቁ ቀናቶች አለፉ። የመቀሌው አይደር ት/ቤት በመለማመጃ አውሮፕላን በቦንብ ሲደበደብና የሀፃናት ደም በሜዳው ሲፈስ የሚያሳየው ምስል በጋዜጣና በቴሌቪዥን ሲለቀቅ "እንዴት ሲደረግ እንዲህ አይነት ድፍረት!" ተባለ። ከአራቱም ማዕዘናት የህዝብ ማዕበል ይወድቅ ይነሳ ይገማሸር ጀመር። ጉዞ ወደ ማሰልጠኛ ጣቢያዎች ሆነ። ጣቢያዎቹም በአስር ሺዎችና በመቶ ሺዎች ወጣቶችና ጎልማሶች ተሞሉ። የነመራም ልብ በአልህና በቁጭት ከተንገበገቡት አንዷ ነበረች። "ይህንንም እጄን አጣምሬ አላይም!" ሲል ለራሱ ቃል ገባ። ጨርቄን ማቆን ብሎ ነገር የለም። የሚወዳትን ሚስቱን ልጆቹን የደከሙ አባቱን ተሰናበተ። . . ከበርካታ ንደኞቹ ጋርም በአቅራቢያው በሚገኘው የዴዴሳ ማሰልጠኛ ገባ።

እነሆ ወጣቱ ነመራ ገመቹ - ኢጆሌ ወለጋ - ትግራይን ሊታደግ፤ የትግራይን ህዝብ ሊያድን ለትግራይ ህፃናት እርሱ ሊሞት (የራሱን ህፃናት ባዶ ቤት ጥሎ) እሱን ከመሳሰሉ ወይም የርሱን ህይወት ከሚጋሩ - በመቶ ሺህ ከሚቆጠሩት ከተከከ በታች እስከ ሞያሌ ካሉት ኢትዮጵያውያን (አርሞ አማራ ጉራጌ ከንባታ ሀረር ወላይታ አኙዋክ ኮንሶ አፋር ሶማሊ እና) ጋር ተቀላቅሎ ወደ እሳተ ገሞራው ምድር አቀና። ትግራይ ሀገሬ ናት ብሎ፤ ትግራውያን ኢትዮጵያውያን ወገኖቹ ናቸው ብሎ፤ ከድምሩ የተከከ በታች ኢትዮጵያውያን ጋር ሆ! ብሎ ተመመ፤ ነመራ ገመቹ፤ እንደ ቀደምት አያቶቹ።

ስለ ትግራይ ህዝብና ስለ ትግራይ ምድር ስንትና ስንት ከተከከ በታች ያለ ኢትዮጵያዊ በዘመናት ሂደት ህይወቱን ገብሯል? ህልቆ መሳፍርት የሌለው መስዋዕትነት የተከፈለው ግን

ትግራይ የኢትዮጵያ ትግራውያንም ኢትዮጵያውያን ናቸው ተብሎ ነበር፤ ከ1983/ም በፊት በነበረው ሀገራዊ የታሪክ ዕውነታ። ከዛ ወዲህ ባሳለፍነው ከሩብ ምዕተ ዓመት በላይ ዘልቆ በሚገኘው የትግራይ ህዝብ ነፃ አውጪ ግንባር /ሀወሃት/ አገዛዝ ጊዜስ?

በዘመነ አፓርታይድ በሀወሃት አገዛዝ ያፈጠጠውን ሀቅ እነሆ እናፈርጣለን፤ **ትግራይ የኢትዮጵያውያን አልሆነችም፤ ኢትዮጵያ ግን የትግራውያን ነች!!** ይህንንም የፈጠረውና በመተግባር ላይ የተጋው የትግራይ ህዝብ ነፃ አውጪ ግንባር /ሀወሃት/ እንጂ የኢትዮጵያ ህዝብ አይደለም። ባለፈው ሩብ ምዕተ ዓመት የኢትዮጵያን ህዝብ ከትግራይ ያገለለውና ከትግራይ ህዝብ ጋር ባዕድ ያደረገው ሀወሃትና ‘ናዚስት’ መሪዎቹ ናቸው። ትግራይ ከተከሰ በታች ለሚገኙት ኢትዮጵያውያን በሯን የዘጋችውም ከውስጥ በፈለቁት “ልጆቿ” እንጂ ስለትግራይ ለምዕተ ዓመታት በወደቁት ኢትዮጵያውያን የልጅ ልጆች አይደለም።

ትግራይ በሯን ለኢትዮጵያውያን (ከተከሰ ወዲህ ለሚገኙት) ብትቀረቅብም ከመላዋ ኢትዮጵያ ግን የሚገኘውን አንጡራ ሀብት ብቻ ሳይሆን በየክፍላተ ሀገራቱ የነበሩትን ታላላቅ ጀኔራሎችንና ፈብሪካዎችን ነቃቅላ፤ ቋሚና ተንቀሳቃሽ የሀገሪቷን ታላላቅ ንብረቶች አንጉዛ ‘ትግራይ ትልማ፤ ሌላው ይድማ በሚል በቀለኛ ብዝበዛ ለሩብ ምዕተ ዓመት ያሳባራ ዘረፋ ላይ የምትገኘው ከውስጥ በተወለዱ ሀወሃታውያን ልጆቿ ነው። ወያኔ ከደቡብ እስከ ሰሜን ከምሥራቅ እስከ ምዕራብ የሚገኙ ለም መሬቶችን በመዘረፍና በማዘረፍ ለመቶ ዓመት ለባዕዳን /ለህንድ ለሳውዲ ለወዘተ/ በመቸብቸብ ብቻ ሳይሆን የራስ ዳሽንንም ተራራ በመስረቅ በቀድሞዋ ትግራይ ክልል ያጠቃለለ ኢትዮጵያን እመራለሁ እያለ ከኢትዮጵያ የሚሰርቅ ጉደኛ ጉግ ማንጉግ ራሱ የትግራይ ወያኔ/ሀወሃት ነው። ሀወሃትንም አቅፎና ደግፎ የያዘው ‘ወርቅ ህዝብ’ ብሎ ‘ናዚስቱ መለስ ዜናዊ’ በትግራይ አደባባይ ያወደሰው “የትግራይ ህዝብ” ነው። የአክሱም ሀውልት ለወላይታው ምኑ ነው? በማለት የተሳለቀውም የትግራይ ህዝብ ነፃ አውጪ ግንባር መሪ ራሱ ‘ናዚስቱ’ መለስ ነው።...

የኢትዮጵያ ህዝብ (ከተከሰ ወዲህ ያለው) ከትግራይ ነፃ አውጪ ግንባር አገዛዝ ምን ተረፈው? ምንስ ጠብ አለለት? ‘ትግራይ’ ግን በኢትዮጵያ ትከሻና በአማራው ህዝብ ማንነት የተፈጥሮ ሀብትና በልጆቹ ደም ኪሳራ ወደ ‘ታላቋ ትግራይ ሪፑብሊክ’ እያመራች ነው!! እነሆም ቤታቸውን በድቡሽት ላይ ይገነባሉ’ የተባለው ይፈፀም ዘንድ!! ይህን የማታምን ካለህ ነሀሴ 18/2009 ዓ/ም የኢትዮጵያ ቴሌቪዥን በቀኑ የ7 ሰዐት ዜናው ላይ ያቀረበውን ከትግራይ ተነስቶ በጎንደር ጀርባ ቁልቁል ቆርጦ እስከ ቤንሻንጉል ጉሙዝ የወረደውን የሀወሃቷን አዲሲቷን ትግራይ ካርታ ረዥምና ሰፊ ኮሪደር /ወሽመጥ/ ተመልከት። የኢትዮጵያ ህዝብ በአንጡራ ላቡ ብቻ ሳይሆን ከቀን ገቢውም እየተገፈፈ የሚገነባው “የህዳሴ ግድብ”ም በአዲሲቷ ትግራይ ካርታ የተጠቃለለ ወይም የሚያጠቃልል ንድፍ ያለው መሆኑንም አስተውል። ኢ.ቢ.ሲ ዘግየት ብሎ በዚያው ቀን በድረገፁ (በቴሌቪዥን መስኮት አለመሆኑንም ልብ በል) ‘በስህተት የቀረበ ካርታ ነው’ በማለት ‘ይቅርታ’ መጠየቁንም አጤንና ከዚህ ሁሉ ድራማ ተነስተህ ለራስህ ጥያቄ ደርድር፤ ከፊት ለፊትህ የተቆለለው መልስ ሊያሳብድህ ቢችልም።

በትግራይና ከተከሰ በታች ባለው ሀገርና ህዝብ መካከል ልዩነት የለም የምትል ካለህ እንደራስ ዳሽን ከገዘፈው ዘርፈ ብዙ ልዩነት መኻል አንዲቷን ቋጥኝ ልዩነት እንካ፤ ቤተ መንግሥት የሌለው የኢትዮጵያ ህዝብ የፍቅር ንጉሥ ቴዎድሮስ ካሳሁን (ቴዲ አፍሮ) “ኢትዮጵያ” በሚል የሰየመውን አልበም ለህዝብ በማቅረብ አዲሱን ዓመት 2010ን ከህዝብ ጋር ለመቀበል የሚለኒየም አዳራሽ ዝግጅት በአፓርታይዱ ሀወሃት አገዛዝ ሲከለከልና የሒልተኑን ዝግጅት ደግሞ ወታደር በማሰማራት ሲታገድ ሰሜን በሚገኘው የሀወሃት ሀገር /ትግራይ/ ለትግራኛ ዘፋኝ ኤደን ገብረሥላሴ አልበም ምርቃት በትግራይ መንግሥት አማካይነት መቀሌ ላይ የተካሄደውን አስደማሚ ትዕይንት ተመልከት። በሀወሃት አፓርታይዳዊ ቅኝ አገዛዝ ለመውደቅህ ዛሬም ድረስ ለማታምን ዓይን ካለህ አይተህ እመን! በውስጥህ የቀረ እንጥፍጣሬ ኢትዮጵያዊ ሀሞትና ሀገራዊ ሰብዕና ካለህም - ተቆጭ፤ ተበሳጭ፤ ተማረር፤ ተቆጣ፤ በቃኝ እንድትል በቃ በል! (* ተጨማሪ መረጃዎች በቅኝቱ መገባደጃ ይገኛሉ።)

እንዲህ ያለ አምባገነናዊነትንና የህዝብ ንቀትን (ከተከሰ በታች በሚኖረው ህዝብ ላይ) እስከዚህ ዘመን ድረስ (ከ1983/ም እስከ 2010 ዓ/ም) ያለገደብና ለከት የሚያካሂደው ሀወሃትና መሪዎቹ ናቸው። ከአንድ ‘የሀገር መሪ’ የማይጠበቅ ህዝብን ከህዝብ ማቃቃርንና ልዩነትን ማራገብን ሲያበረታታና ሲያናፍስ የኖረው ራሱ ሀወሃትና መሪዎቹ ናቸው። ይህንን አሌ የሚል የትግራይ ተወላጅ ኢትዮጵያዊ ካለ እርሱ ከዕውነት ጋር የተላተመ ልብ-ወያኔ ነው።

በትግራይ ምድር ከቅኝ ገዢዎችና ምንደኞቻቸው ጋር ስለ ትግራይ አጥንቱን የከሰከሰው ደሙን ያፈሰሰው የኢትዮጵያ ህዝብ (ከተከሄ በታች ያለው) በትግራይ ህዝብ ነፃ አውጪ ግንባር /በሀወሃት/ ተካዶ እንጂ 'አድዋን' አልካደም!!! በሀወሃት የታሪካዊቷ አክሱም ባለቤትነቱን ተካዶ እንጂ አክሱምን አልካደም!! በደምና በአጥንቱ ባቆማት የገዛ ሀገሩ ኢትዮጵያ 'የሀገር በቀል ኮሎኒያሊስቶች' ምርኮኛ ሆነ እንጂ እስካሁን በትግራይ ወንበዴዎች ላይ የበቀል ነበልባላዊ አፀፋውን አልመለሰም። ጣልያንን የወቃ ከንድ ገና አልተነሳም። ወዮ ወደዚህ እየገፉት ለሚገኙት ወያኔዎች ሁሉ! እስካሁን በትዕግሥት የታጠፈው ከንድ የተነሳ ዕለት መጪውን ቁጣ 'እግዚአታሙ' አይመልሰውምና!

ጠቅላይ ሚኒስትር ሃይለማርያም ደሳለኝና መስል አህአዴጋውያን መቀሌ ላይ ሀወሃት ከበር እየከበረና ብር ሃይለማርያም ኮሌታ ላይ እየሰካ ቢያስጨፍራቸው፤ ብአዴናውያን ወአህዴዳውያን ወዴህዴጋውያን የሀወሃት ድራማ ተዋጊያን በመሆናቸው እንጂ በኢትዮጵያዊነታቸው አይደለም። ኢትዮጵያን የሚሉ ኢትዮጵያውያንንም በመላው ሀገሪቱ በእስር ቤቶች ታጉረው የሰቃይ ሙከራና መከራ ይካሄድባቸዋል፤ ከሀገር ተሰደዋል ወይም በሀገር ውስጥ በደመ ነፍስ ወጥተው የሚገቡትም በፀጥታና በአፋኝ ማፍያዎች ቁጥጥር ስር ናቸው። መሬት ላይ ያለው ዕውነት ይህና ይህ ብቻ ነው። በትግራይና ከተከሄ በታች በሚገኘው ኢትዮጵያዊ መካከል የተቆፈረው አፓርታይዳዊ ገደል በሁለቱ አካባቢ ህዝቦች መካከል እያስከተለ ያለው ጥልቅ መዘዝ የማያሳስበው የትግራይ ተወላጅ ኢትዮጵያዊ ካለ ከጭምብሉ ይወጣ ዘንድና መላም ያፈላልግ ዘንድ ወቅቱ አሁን ነው። እነሆ ጆሮ ያለው ይስማ!!

እነሆ ሀቅ እንደሌለን እነሆም ሀቅ እናወጣለን። እንደ ነመራ ገመቹ እንደ ቢሰጥ ታረቀኝ እንደ ከድር የመሳሰሉ ኢትዮጵያውያን ወደፊት ከትግራይ ምድር ለሚነሳ ጦርነት በሀገር ፍቅር ወኔ ተነሳስተው ትግራይን ለማዳን ስለ ትግራይ የሚያፈሱት ደም ስለ ትግራይ የሚከሰኩት አጥንት ይኖራልን?! የሀወሃት አፓርታይድ አገዛዝ ባስከተለው ሀገራዊ ቀውስና መዘዝ በዚህ ትውልድ ሥነ ልቡና ውስጥ ይህ እየሆነ ስለመሆኑ የማያስብና ይህም እንቅልፍ የማይነሳው የትግራይ ሀገር ወዳድ' ካለ ፀሀይ ከመጥለቅ በፊት ይንቃ፤ መሮጥም ይጀምር።

አንባቢ ሆይ ልብ በል! በእኛ በኩል ትግራይ የኢትዮጵያ የትግራይ ህዝብም ኢትዮጵያዊ አልነበረም/አይደለም አላልንም። በፃፍነውና ባልፃፍነው መካከል ያለውን ጥልቅ ተገንዝብ!! ሀወሃትና ሀወሃታውያን በፃፍነውና ባልፃፍነው መካከል የሚያስነሱት አዋራ እይታህን እንዳይጋርደው ተጠንቀቅ። እነሆ ቅኝታችን ይቀጥላል። ነመራ ገመቹ - ኢጆሌ ኦሮሞ - በተሰለፈበት በአሰብ ቡሬ ግንባር ጣምራ ቁስል በስፋት ካወረደው ታሪክ ቀጣዩን ነቅሰናል።

ነመራ በቡሬ ግንባር በተዋጋባቸው በእነኛ ስድስት ወራት ጠላት በሰነዘራቸው ሶስት መጠነ ሰፊ የማጥቃት ውጊያዎች እንዲሁም በመከላከልና መልሶ ማጥቃት አኩሪ ውጤት ካስመዘገቡት ብርቅዬ የኢትዮጵያ ልጆች አንዱ ሆነ።

በተለይም ጠላት ሶስተኛውን ዙር ጥቃት የሰነዘረባት ዕለት ለነመራ ልዩ ነበረች። ጥቃቱ ሲሰነዘር በአዛዥ በኮሎኔል ዳዲ ብሩ ትዕዛዝ ወደ አሰብ ከሚወሰደው መንገድ በስተግራ ባለች ጉብታ ስር ሃምሳ ወታደሮችን እየመራ በቆረጣ ስልት ከጠላት ጀርባ ገብቶ ለወሬ ነጋሪ እንዳይተርፉ አድርጓቸዋል - ወደ ጠላትነት የተለወጡትን የትላንት ወንድሞቹን።

የነመራ ወኔ ልዩ ነበር፤ ተኝቶ መተኮስ ብሎ ነገር አይገባውም። እንደ ፍርሃትም ይቆጥረዋል። አንዳንዴ ቆሞ አንዳንዴ በርከክ ብሎ "ኢጆሌ ወሊጋ" እያለ መትረየሱን አንዲንዷው። የቀኝ ትከሻው የመትረየሱን ሰደፍ ተደግፎ ብቻውን እንደ ወሎ ዳንኪረኛ ሲርገበገብ ልዩ ትዕይንት ነበር።

የዚያን ዕለት ጦርነት በቀላሉ አልበረደም - በሁለቱም ወገን የፈላው የአንድ እናት ልጆች ደም ነበርና። ለአራት ሰዐታትም ምድር ቀውጦ ሆነች። ፈንጂው ዘነበ። ጥይቱ ተርከፈከፈ። ወጣቶችና አዛውንቶች ተረፈረፉ - በአጭር ከተቀጩ ረጃጅም ህልሞቻቸው ጋር። ቀስ በቀስም ከጠላት በኩል የሚመጣው የቀላልና የከባድ መሳሪያ ተኩሶች ነጠፉ፤ ፀጥታም ሆነ።

እነሆ በጣምራ ቁስል ከተተረኩት ዘግናኝ አውደ ውጊያዎች መካከል ለማሳያነት በነቀስነው (ወደፊትም ከሌሎች አውደ ውጊያዎች የተወሰኑ እንነቅሳለን) ጥቂት አንቀፅ እኒያ በብዙ ሺህ የሚቆጠሩ ወጣቶችና አዛውንቶች ህይወት በአራት ሰዐታት መቅሰፍታዊ ውጊያ ከነህልሞቻቸውና ተስፋዎቻቸው ጋር መክነው ይታየናል - በእዝነ ህሊናችን። የባሩዱ ነጎድጓድ የባዙቃው ፍንዳታ

የመትረፍ ስራ መንጣጣት የጄቶቹ ማገራትና የሚያወርዱት እቶን እሳተ ሲያበቃና የአእላፍ ወጣቶች ህይወት ሲያሸልብ - እነሆ በስፍራው ፀጥታም ሰፊነ - ይላል ተራኪው ዘፋኛን ቢራ።

አዎ ፀጥታው ያፍነናል። አዎ የአኒያ ሁሉ ወጣቶችና አባት ወታደሮች ሩቅ ህልም በአጭር ሲቀጭና ሲመክን ይታያል። ወንድማችን አጎታችን አባታችን ጓደኞችን ጎረቤታችን ያንን - የትግራይ ህዝብ ነፃ አውጪ ግንባር አገዛዝን - የድረሱልኝ ጥሪ ተቀብለው 'ለወገን ደራሽ ወገን ነው' ብለው ወያኔ ብቻ የሚያስተዳድሩትን ትግራይ ከመሰል አካሉና ከዓላማና ግብ ወንድሙ ከሻዕቢያ የበቀል መንጋጋ ለመታደግ የከፈሉት መሥዋዕትነት የማታ ማታ በሻዕቢያ ግማሽ አካል በህወሃታውያኑ በእነ መለስ ዜናዊ ድውይ ተልዕኮ 'ሁሉ ከንቱ' እንዲል መፅሀፉ እነሆ ፍሬ የለሽ ከንቱ መሥዋዕትነት ሆኗል። ብርቱውን ፀፀታችንን፤ እስከ ዛሬም ያልወጣልንን በሀገር ፍቅር መሥዋዕትነታችን ህወሃት የነገደብንን የቁጭት ረመጥ - ጣምራ ቁስል - የቀሰቀሰብንን በዚህ እንግታና ደግሞ ወደ ሌላ የተዳፈነ ረመጥ አቀጣጣይ አውደ ውጊያ እና ትዕይንት እናዝግም ፤ እንዴ ፈርዶብናላ!!

ነመራ ቡሬ በገባ በሰባት ወሩ ኮሎኔል ዳዲ የሚመሩት ጦር ከበላይ በተሰጠ ትዕዛዝ ወደ ባድመ ግንባር እንዲንቀሳቀሱ ተነገራቸው - ነመራና ጓደኞቹን ያላስደሰተ ትዕዛዝ። እንደነሱ ፍላጎት ድንበር ተብሎ በርቀት የሚታየውን መስመር የለሽ መሬት በርግደው ቢሄዱ በወደዱ። ፍላጎታቸው የአሉላም ፈረስና የአሊሚራህ ግመል ቀይ ባህር ላይ ሲጠጡ ወይም አሁን 12 ኪ.ሜ. ሰርቀው 66 ኪ.ሜ. ርቀት ላይ የቸከሉትን 'የኤርትራ መንግሥት ግዛት' የሚለውን ምልክት ቢያንስ በንጉሡም ሆነ በደርጉ ጊዜ በነበረበት ቦታ 54 ኪ.ሜ. ርቀት ላይ ባለችው ሊሾ ጉድጓድ ውስጥ መልሶ መትከል ነበር። ነመራ በልቡ እያዘነ የቡሬን ምሽግ ለተተኪዎቹ አስረክቦ... ዳግም ዑራል መኪናው ላይ ተሳፈረ።

እነሆ ሸፍጥ፣ እነሆ ዳግም ክህደት! የትግራይ ነፃ አውጪ ግንባር ሾፊር በቀለኛው መለስ ዜናዊና በአምሳያው የተፈጠረው የሻዕቢያው ኢሳይያስ አፈወርቂ በቤተሰባዊ ጠብ ትግራይ ላይ ቢራኩቱ 'ሀገራዊ ስዕል ተነድፎለት' - በኤርትራ ተወረርን - በሚል የተሰራው ፕሮፓጋንዳና እንቢልታ እውነት መስሎት 'ትግራይን' ሊታደግ የዘመተው የኢትዮጵያ ህዝብ የትግራይ ህዝብ ነፃ አውጪ ግንባር ከ1983 ዓ/ም ጀምሮ ከተከዘ በታች ያደረሰበትን ሰቆቃና ሀገር ማፍረስ ረስቶት ሳይሆን "ይቅር" ብሎና በደሙ ያጣውንም ሊያስተካክል/ሊያስመልስ ቡሬን ተሻግሮ አሰብ ሊዘልቅ ቢያኮበኩብ ጊዜ - መለስና ግብረበላዎቹ ተረብሸው የነኮሎኔል ዳዲን ጦር አነሱት፤ አሰብን ከመያዝ ኢላማው አጨናገፉት፤ ያን ሁሉ በቡሬ መስመር የተከፈለውን መስዋዕትነት አመክኑት፤ ደሙንም ደመ ከልብ አደረጉት። የትግራይ ህዝብ ነፃ አውጪ ግንባር ግፍ መቆሚያ አልነበረውምና! ዛሬም ድረስ የለውምና! እንመለስ ወደ ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ ታሪካዊ ትርክት።

የኮሎኔል ዳዲ ጦር ባድመ በገባ በአስራ አንደኛ ወሩ፤ ሰኔ ወር መጀመሪያ በውድቅት ሌሊት የግሙጃ ፀሀይ ግባት" መጠነ ሰፊ የማጥቃት ዘመቻውን በሶስት ግንባሮች ከፈተ፤ - ሲል ይጀምራል ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ በሰፊው የባድመ ግንባር ትረካው። በዚህ ግንባር ስለተካሄደው አሰቃቂ ጦርነትና እልቂት፤ በአውደ ውጊያው ላይ ስለወደቁት የኢትዮጵያ ልጆች የልብ ሙሉነትና የጀግንነት ውሎ፤ ስለ አዝማቼ ኮሎኔል ዳዲ ብሩ፤ 'የደርግ ጦር' ብለው ሻዕቢያና ወያኔ የበተኑትን የትግራይ ነፃ አውጪ ግንባር በጭንቅና በፍርሃት ምጥ በተወጠረ ጊዜ "አድኑኝ" ለሚለው ጥሪው 'የወገን ደራሽ' ሆነው ስለተሰለፉት አየር ወለዶችና አዛዦቻቸው ብርጌዴር ጄኔራል ተስፋዬ ሃብተማርያም (እኒህ ጄኔራል ማዕረጋቸውን በሽፍቶቹ አይደለም ያገኙት)፤ በቀውጧው ወቅት ወያኔ በባዶ ጉራው 'ደርግን የገረሰሰ ብሶት የወለደው ሰራዊት' የሚለው የሽፍቶች ስብስብ እንኳን ሊያድነው ከነመኖሩም በጠፋበት ሰዐት ከተከዘ በታች ያለው ሀይል ወደ ትግራይ ተምሞ በባድመ የከፈለውን የመስዋዕትነት ጣራ፤ ከወደቀበት ያንሰራራው የቀድሞው "የኢትዮጵያ አየር ሀይል" ስላደረገው አስደማሚና አኩሪ ጀብዱ... ለታሪክና ለትውልድ ሰነድ ይሆን ዘንድ መልካም አድርጎ ተርኮታል፤ ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ። የእኛ ተልዕኮ ቅኝት ነውና ዝርዝር ታሪኩን ለመፅሀፉ አንባቢ ትተን ለወፍ በረር ምልክታችን የነቀስናቸውን እናስከትላለንና እንግዲህ አንባቢ ሆይ በርታ!

የባድመ የጦር ቀጠና ለተከታታይ ሶስት ቀናት አልፎ አልፎ ከሚሰማው የቦንብ ፍንዳታና የነፍስ ወከፍ መሳሪያ ድምፅ በስተቀር ፀጥ ብሏል። የአዛዦቻቸው እንዲሁም የብዙ ወንድሞቻቸው ሞት ሀዘን ከአእምሯቸው ያልወጣው ነመራና ጓደኞቹ መሳሪያቸውን ወልውለው ጥይት አግደው ቀጣዩን ግዳጅ ይጠባብቃሉ።

ብዙም አልቆየ። ዳግም የመድፎች ላንቃዎች ተከፈቱ። ባዙቃው፣ መትረየሱ በተራራቸው ላይ የሰካካ ጀመር። ግማሽ ቀን ከፊጅ እልህ አስጨራሽ ጦርነት በሁዋላ በአየር ሃይል ከፍተኛ ድብደባ ጠላት ወደመጣበት ማሬግሬግ ሲጀምር ሌ/ኮ ፍፁም 'ዱካውን እየተከተልክ በለው። እጁን በሰላም የሰጠ ወይም ነጭ ባንዲራ ያውለበለበን ግን አትንካው' የሚል ትዕዛዝ አስተላለፉ። ጦሩም የሚሸሸውን ጦር እየተከተለ ሲያርበደብድ ተቆርጦ የቀረ የጠላት ጦር ነመራንና ጓደኞቹን አላራምድ አላቸው። በዚህ ጊዜ ነው ያልተጠበቀው የሆነው። የወለጋው ጎበዝ፣ የቡሬ ጥይት ያልደፈረው ነመራ ድንገት በከፍተኛ ድምፅ "ኢጆሌ..." ብሎ ሳይጨርስ ከነበረበት ቦታ ቁልቁል ተሸበለለ። ከቀኝ እጁና እግሩ እንዲሁም ከሆዱ አካባቢ ደሙ ይንዠቀዠቅ ጀመር...

አዎ፣ ኢጆሌ ወላጋ - ነመራ ገመቹ - ትግራይን ሲታደግ ወደቀ፣ ግን አልሞተም። ከቡሬ እስከ ባድመ ያልተለዩት ሶስቱ ቆራጥ ተዋጊዎች ጓደኞቹ ነመራን ለማትረፍ ሲረባረቡ ቢሰጥ ታረቀኝ ነመራ ደረት ላይ አሸለበ። ተክላይና ከድር እግሮቹ ላይ ወድቀው እስከወዲያኛው አንቀላፉ። ህይወት ከጦርነቱም ለባሰ ሰቆቃ ያጨችው ነመራ ገመቹ በዑራል መኪና ተጭኖ ወደ ሌላኛው የሲኦል ምዕራፍ ይገባ ዘንድ ህይወቱ እንድትተርፍ ለህክምና ተወሰደ። በዚህ ፍትህና ግብ አልባ ጦርነት በመቶ ሺዎች የሚቆጠሩ የኢትዮጵያ ወጣቶች ህይወታቸው ከነህልምቸው ተቀጥፏል። ወደር የሌለው የሀገር ንብረት ከስሯል።

የሻእቢያ ስም ሲነሳ የሚርበተበተው የትግራይ ህዝብ ነፃ አውጪ ግንባር /ሀወሃት/ 'ብሶት የወለደውን የኢህአዴግ ሰራዊት' ወይም 'ተራራ ያንቀጠቀጠ' የሚለውን ብኩን የጦር ስብስብ ይዞ ሻእቢያን በገጠመና ጀግንነቱ በታየ ነበር። ግን አልሞከረውም። ጉራ ብቻ!! ምክንያቱም ሻዕቢያ ሀወሃትን አርባ ገርፎና ጫማውን አሰወልቆ ከትግራይ ምድር ያባርረው ነበርና! ይህንን አሳምሮ የሚያውቀው ግማሽ ኤርትራዊው መለስ ዜናዊ በውጊያ ሳይሆን 'አውቆ' የተሸነፈለትንና 'የደርግ ሠራዊት' ብሎ የበተነውን የኢትዮጵያን ሠራዊትና 'መዳብ ወይ ነህ' አድርጎ የሚቆጥረውን የተከከበ በታች የኢትዮጵያ ህዝብ 'ሀገርህ በጠላት ተወራለችና ድረስ' ሲል ተማፀነ። 'ተራራ ያንቀጠቀጠ ትውልድ' ብሎ ፉከራ የለ! 'ብሶት የወለደው ጀግናው የኢህአዴግ ሠራዊት' እያሉ እሽከለሌ የለ - የግንቦት 20 ጀግኖች እያሉ ቱሪናፋ የለ - ድርሱልን ብቻ!! እባካችሁ ትግራይን አድኑልን ብቻ!!

እነሆ 'ናዚስቱ' መለስ የሚጠላውንና ለአመታት ያገደውን የሀገር ፍቅር ቅስቀሳን፣ የኢትዮጵያዊነትን እቶን የሚያፈነዳውን የአበውን የጀግንነትን ታሪክ ቀረርቶና ሸለላን በየመገናኛው ብዙሃን ቀኑን ሙሉ ይሰማ ዘንድ ከታገተበት አስለቀቀ። እነሆም የሀገር ጉዳይ መስሎት ሻዕቢያን ቀጥቶ ሌላው ቢቀር በግፍ 'የተሸጠውን' የአሰብ ወደብም አስመልሳለሁ ብሎ የተመመው የኢትዮጵያ ሠራዊትና ህዝብ በደምና በአጥንቱ ትግራይን ከሻዕቢያ በቀል አዳነ። አሰብን የማስመለስ ህልምና ዓላማው ግን መከነ።

የጨለማው ዘመን ገዢ የትግራይ ህዝብ ነፃ አውጪ ግንባር ያንን ሁሉ ውለታና መታደግ ክዶ ከድል በሁዋላ ከተከከበ መለስ በሚገኘው የኢትዮጵያ ህዝብ ላይ በበታችነት የበቀል ስሜት ዘመተ። በፋሽስቱ ሙሶሎኒ ጥቁር ለባሽ ጨፍጫፊዎች አምሳል የፈጠረውንና ያሰየጠውን በዋናነት 'ከወርቅ ዘር' ብቻ የተዋቀረውን ወደር የለሽ ጨከኙን አጋዚን ሠራዊት አሰማራ። እነሆ ትንሽነቱ እያባነው ከተከከበ በታች ያለውን ታላቁን የኢትዮጵያ ህዝብ ያዋርዳል። እናቶችን ማቅ ያስለብሳል። ወጣቶችን ለሰቆቃ ይዳርጋል። በየእስር ቤቶቹ 'ከወርቅ ዘር' ብቻ የተመለመሉ እርጉምና ጨካኝ ፍጡራንን አሰማርቶ ወንድ ከሴት ሳይሉ አውሬያዊ ርኩሳት እየፈፀሙ በሰው ልጅ ስቃይና ዋይታ ሲዝናኑ ውለው ሲዝናኑ ያድራሉ።

ለዚህ ሁሉ ግፍና ኢሰብዓዊነት በራሱ አምሳያ የፈለፈላቸው ታዛዦቹና አፋሽ አንገሳቾቹ የአማራው ብአዴን፣ የኦሮሞው አህዴድ፣ የደቡብ ደህዴግ/ን/ ደግሞ እንደ ሶስት ጉልቻ ተሸክመውት 'ካንተ በፊት ያስቀድመን' እያሉ የግፉ ሁሉ ተባባሪ ሆነው ይገኛሉ። የትግራይ ነፃ አውጪ እንደ ሸንኮራ እየመጠ ሲጥላቸው እያዩም እግሩ ስር ከመንከባለልና ፍርፋሪ ከመቃረም አልታቀቡም። እኒህን ሶስት ጉልቻዎች ማሸመድና ማንከታከት ጊዜው የሚጠይቀው ዐቢይ ተልዕኮ ሆኗል። የጉልቻዎቹ መፍረስ የሀወሃት ግብዓት መሬት ዋዜማ ነውና።

በቀድሞ ዘመን የኖሩት አብናቶቻችን ለጣሊያን ያደሩ ምንደኞች እያስጠቁ ቢያስቸግሯቸው <ጠላት ምንግዜም ጠላት ነው/ አስቀድሞ ማጥፋት አሾክሷቸው ነው> ብለው ነበር። እኛም በዘመናችን እንላለን፤ ወያኔ ምንግዜም ጠላት ነው/ አስቀድሞ መምታት ሶስቱን ጉልቻ ነው። ወዮ ለናንተ! የተባለው ለእኒህ አከርካሪ የለሽ - ብአዴን አህዴድና ደህዴግ - አስጠቁዎች ሳይሆን ይቀራል? አዎ፣ ወዮ ለ እናንተ ሆድ አደሮች!!

ሶስቱን የህወሃት መቀመጫ ጉልቶች በዋናነት ጠቀስን እንጂ ወያኔ የሚያዘው የሶማሊያ ክልል ልዩ ፖሊስ የአጋዚ ሌላው ክንድ እየሆነ በመምጣቱ በብዙ የኦሮሞ ልጆች ህፃናት አረጋውያንና ሴቶች ሰቆቃና ደም እጁ እየተበከለ ይገኛል። የአጋዚው የሶማሊ ክንፍ ልዩ ህይል ፍጅቱን የሚያካሂደው በኦሮሞና በሌሎች ብሄረሰቦች ላይም ነው።...ይህን ቅኝት በምናዘጋጅበት ወቅት በሐረርጌ የተለያዩ ወረዳዎች፣ በሚኒሶ በጭናቅሰንና በጉርሱም ፉኛን ቢራ ከተማ ላይ የህወሃት አጋዚ ክንፍ የሶማሊ ልዩ ህይል ይፋ ጦርነት ከፍቶ አያሌ ሰላማዊ ህዝብ ፈጅቷል፤ አፈናቅሏል...ከዚህም በተጨማሪ ይኸው መቀመጫውን ጅጅጋ ባደረገው ወያኔያዊው አሊ አብዶ የሚመራው የሶማሊያ ዞን መንግሥት በአጋዚ ጄኔራሎች እየታዘዘና ዘመናዊ የጦር መሳሪያዎች እየታገዘ ጦርነቱን በማስፋፋት በባሌና በሦረና ዞኖች በሚገኙ ወረዳዎች ውስጥ እጅግ በርካታ ህዝብ ፈጅቷል። ይህ ሁሉ እልቂትና ውርጅብኝ በነሀሴ ወር 2009 ዓ/ም በኦሮሚያ የተካሄደውን የሶስት ቀናት ከቤት ያለመውጣት ሰላማዊ ህዝባዊ ተቃውሞ ለመበቀል ወያኔ የወሰደው አካይስታዊ እርምጃ ነው። (ተጨማሪ መረጃ በቅኝቱ መገባደጃ ላይ ይገኛል)

ግፊኛው ወያኔ የተማሩና አንቱ የተባሉ የሀገር አድባራትን - የሥርዐቱን ግፍ በመቃወማቸው ብቻ - እንደ ተራ ወንጀለኛ የፊጥኝ አስሮና መሳሪያ ደግኖ በአደባባይ በማሳየት የህዝብን ሞራል ለመስበር ይውተረተራል። (አብነት የፈለገ የዶ/ር መራራ ጉዲናን እና የከፍተኛ ትምህርት መምህሩን የበቀለ ገርባን እና የዶ/ር ፍቅሩ ማሩን የፍርድ ቤት ጉዞ ይመልከት)።

የትግራይ ህዝብ ነፃ አውጪ ግንባር 'የወርቅ ዘር ዜጎቹን' ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ የበላይነት 'ናዚስታዊ' በሆነ ስሌት በኢትዮጵያ ህዝብ ላይ አንሰራፍቷል፤ ብዙዎቹም በፀጋ ተቀብለውታል - 'ወርቅ ዘር ገርነታቸውን!!' ወያኔ የሀገር ንብረት በገፍና በግፍ ይዘርፋል ያዘርፋል። ዕብሪትና መታብዩ ቅጥ አጥቷል። ይህ በላዕሰብ ድርጅት - ህወሃት - ለትውልድ የሚተላለፍ፣ ከሁሉምና ከምንም በላይ ግን የትግራይን ህዝብና ትግራይን ከኢትዮጵያና ኢትዮጵያውያን የሚነጥልና የሚያፋጅ አሜኪላ ዘርቷል። የዘራው አሜኪላ ግን እራሱን ይወጋዋል። የትግራይ ህዝብ ሆይ፤ ስለመፃፈው ህልውናህና ስለልጆችህም ስትል ሰከን ብለህ አስብ!! ነገ ሌላ ቀን ነው። አንተ ደሴት ነህ። ውቅያኖሱ ሰላም አይደለም። ማዕበሉ እያስገመገመ ነው።...ልብ ያለው ልብ ይበል!!

ኮሎኔል ዳዲ ብሩ፤

ጣምራ ቁስል የዚያ “የደርግ ሠራዊት” ተብሎ ርኩስ የበቀልና የዘር ዓላማ ይዘው በተነሱት በሻዕቢያ በህወሃትና በኦነግ የተበተነውና መጠነ ሰፊ ግፍ የተፈፀመበት ሠራዊታችንም ታሪክ ነው። ያ! በምሥራቅ አፍሪካና ከዛም ወዲያ ባሉት ሀገራት በጥንካሬውና በብቃቱ የሚያስተማምን ሠራዊት የተባለለት በዓለም አቀፍ ፀረ ኢትዮጵያ የሻዕቢያ የህወሃትና የኦነግ አዛዦች በተቀናባበረ ሴራና ርብርብ (ደርግ ከሩሲያ ጋር ባለው ግንኙነትም ምክንያት) በውስጥ ምንደኞችና በውጪ ጠላቶች ርብርብ ተገዝግዞና ተሸርሽሮ ከአውደ ውጊያው “በቃህ” ተብሎና እሱም “በቃኝ” ብሎ መሳሪያውን ሲያስቀምጥ የደረሰበትን ውርደት እንግልትና ፍጅት ታሪክና ትውልድ መቼም ቢሆን የሚረሳው አይደለም።

ኢትዮጵያ ከ1920ዎቹ ጀምሮ ለስልሳ ዓመት ገደማ መጠነ ሰፊ ወጪ አውጥታበትና ደክማ በወታደራዊና አካዳሚያዊ ዕውቀት በታነፁና ለዚህም ተግባር በተደራጁ ወታደራዊ ተቋማት ስትገነባው የኖረችውን የአየር ሃይል፣ የባህር ሃይል፣ የምድር ጦርና የፖሊስ ሠራዊትን - በአጭሩ ከመላው ሀገሪቱ ተውጣጥቶ የተገነባውን የኢትዮጵያን መከላከያ ሠራዊት ነበር - በቀንደኛነት ሻዕቢያና ህወሃት በአጃቢነትና ተባባሪነት ደግሞ ኦነግ “የደርግ ሠራዊት” በሚል ፀረ ኢትዮጵያ ተልዕኮ በ1983 ዓ/ም የበተነት። እኒህ እኩይ ድርጅቶች በሀገርና በወገን ላይ ያዘነቡት ፍዳና ያስከተሉት ጥፋት ተዘርዘሮ አያልቅምና ወደ ነቁጣችን እንመለስ።

እነሆ በአስራዘጠኝ ዘጠናዎቹ በቡሬና በባድመ መስመር በተካሄደው ውጊያ ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ የዚያ “የደርግ ሠራዊት” የተባለው ጦር አካለት ያደረጉትን የተለያዩ አስደናቂ ገድሎች ለቃል አቀባዩ /ደራሲው/ ተርኮለታል። ታሪካቸው ወኔን ያጋሽባል፤ ግለ ህይወታቸው ደግሞ በሀዘን ይጨብጣል፤ ውስጥን ይረብሻል። እነሆ እኛም የቅኝታችን ታዳሚ እኒህን ብርቅዬ የቀድሞ ሠራዊት ጀግኖቻችንን በክቡር ስራቸውና በማንረሳው መስዋዕትነታቸው ታውቃቸውና ትዘክራቸው ዘንዳ ጥቂት ነቅሰናልና ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራን እያመሰገንክ ተቀበለን።

በሰማይ ደግሞ ሚግ 23 እና ኤስ.ዩ 27 የጦር አውሮፕላኖች አፋቸውን እንደ ንብ አሹለው ከምድር የሚላተሙ ይመስል ቁልቁል እየተወረወሩና ሽቅብ እየከነፉ የቦንብ ደፋቸውን አዘነቡት።

ሰማይን ተቆጣጥረው ሲፈልጉ ቀይ ባህር ሲሻቸው አሰብ ወደብ ላይ አንባርቀው ዳግም የቡሬ ምሽግ ላይ ደፍት ይሉ የነበሩት በ1983 ዓ/ም ወታደራዊው መንግሥት ሲወድቅ ዘብጥያ ተወርውረው የትም ተጥለው በጅምላ የተፈረደባቸው የሰማይ ንስሮች ነበሩ።

ሆኖም የጭንቁ ቀን መጣ። እነኛ ባንረሱት የተነከሱት የኢትዮጵያ ልጆች በባትሪ ከየቦታው ተፈልገው እንደገና የአገር ድንበር ለመጠበቅ ተመሙ። ምሽግ ደርማሽ እየተባሉ በሚጠሩት ሄሊኮፕተሮች ተኩሱን ሲያንጣጡት ጠላት ቁስለኞችን ሳያነሳ እግሬ አውጪኝ ይል ገባ።

አንባቢ ሆይ! ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ በተረከልን ውስጥ ፈጠ የሚታየን ያልተረከልንና ህሊናችን በደመ ነፍስ ወይም በስድስተኛው ህዋስ የሚነግረን ግዘፍ የነሳ የተበተነው የአየር ሃይላችን ህያው ታሪክ አለ። እዚያ ውስጥ ቃኚው ይገባ ዘንድ አቅም የለውም። ያ! በቡሬና በባድመ መስመር የተሰለፈው ከዘብጥያ /እስር ቤት/ የዘመተው የኢትዮጵያችንን አየር ሃይል ሠራዊት ብኩኑ የወያኔ 'ብሶት የወለደው ሠራዊት'ም ሆነ ወይም ሻዕቢያ ያሰለፈው ህይል ወይም ሁለቱን አጅቦ የገባው ኦነግ በ1983 ዓ/ም አዲስ አበባ የዘለቁት በውጊያ ብቃት አሸንፈውት እንዳልሆነ ይህ ትረካ በራሱ ምስክርነቱን ይሰጣል። ይህንን በዚህ እናብቃ። ጣምራ ቁስል ስለ ኮሎኔል ዳዲ ብሩ የውጊያ ውሎና ግለ ታሪክ በስፋት አውርዷል።

በዚህ የኮሎኔል ዳዲ ታሪክ ውስጥ ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ አያሌ የኢትዮጵያ የጦር ሜዳ ጀግኖችን አንስቷል። ከኢትዮጵያ ብርቅዬ ጄኔራሎች ለምሳሌ እነ ህወሃትና ሻዕቢያ የበተነትን አየር ወለድ እንደገና አሰባስበው በባድመ ግንባር ምድር አንቀጥቃጭ ጆብድ ስላስፈፀሙት ብርጌዴር ጄኔራል ተስፋዬ ሀብተማርያም የውጊያ ውሎዎች፤ ከሰነበተው ታሪክ ደግሞ በሀረርጌ ከካራማራ ቀብረደሃር ቆራሄ... ከሶማሊያ ወራሪ ጋር ስለተደረጉ ውጊያዎች፤ በኤርትራ ከረን ናቅፋ አቆርዳት... ስለነበረው አውደ ውጊያ ስለነጄኔራል አብዱላሂ፤ ስለኮሎኔል አበበ፤ ስለኮሎኔል አርአያ... ደግሞም ስለኮሎኔል ፍሬሰናይ። ኮሎኔል ፍሬሰናይ ከእኒህ ስማቸው ከተጠቀሰ አዛዦች ጋር ሐረር በታዋቂው ወታደራዊ አካዳሚ አብሮ የተማረ የሰባተኛ ዙር ምሩቅ ነው፤ ይላል ተራኪው። ክንፈሚካኤል ከተረከው ቀጣዩን ያቀርቧል።

ኮሎኔል ፍሬሰናይ ከኮሎኔል ዳዲና ከኮሎኔል አበበ ጋር የሶማሊያን ጦር ጠራርጎ ለማስወጣት በፈፋም ወንዝ፤ በዳለቻና ካራማራ ተራራ ላይ በተደረጉት ወሳኝ ውጊያዎች እንደ ጭላዳ ዝንዦሮ አቀባቱን ሷጥጠው፤ በቀበሮ ጉድጓድ ተኝተው ወታደራዊ ብቃታቸውን ያስመሰከሩ ናቸው ይባላላቸዋል። በወጣትነታቸው ዘመን በሐረር አካዳሚ ስልጠና ወቅትም ከኮሎኔል ዳዲ ጋር ልዩ ቀረቤታ ነበራቸው። በሚያገኛት የእረፍት ጊዜም አብረው የቡቴን ቡና ቤቶችን አተራምሰዋል። የጀጎልን ግንብ እየዘለሉ አንደኛ መንገድን መጋላ ጉዳን ሸዋበርን ከቀመሮና ከአመቱላ ጋር ተናፍሰውበታል።... የሐረርን ሀለዋ ዘይቱናና ግሽጣም ተካፍለው በልተዋል።...

ኤርትራዊው ኮሎኔል ፍሬሰናይና ኮሎኔል ዳዲ ብሩ በቀይ ኮከብ ዘመቻ ወቅትም ትከሻ ለትከሻ ተደጋግፈው በኤርትራ በረሃዎች ከሻዕቢያ ጋር ተዋግተዋል፤ ሻዕቢያ 'ነፃነት' ከማወጃ አንድ ወር በፊት ድረስ አብረው ነበሩ። የሁለቱ ኮሎኔሎች ቤተሰቦች አበልጃሞችም ናቸው።

እነሆ ከስምንት ዓመት ከአራት ወር በሁዋላ ኮሎኔል ዳዲ እና ኮሎኔል ፍሬሰናይ የሁለት ተቃራኒ ጦር አዛዦች ሆነው ቡሬ ግንባር ላይ ተገናኙ። አንዱ በጣዕር ላይ ያለ ተማራኪ ሌላው ማራኪ ሆኖ። በአንድ ባንዲራ ስር ለአንዲት ለ-04ዊት ኢትዮጵያ የተዋደቁት ኮሎኔል ዳዲና ኮሎኔል ፍሬሰናይ በሁለት ባንዲራ ስር በሁለት ወገን ተሰልፈው ተላለቁ። ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ ስለኮሎኔል ፍሬሰናይ ባወጋበት በረዥሙ አሳዛኝ ትረካው ፍፃሜ ላይ እንዲህ ይላል።

ኮሎኔል ዳዲ ጣር ላይ ያሉ ወዳጃቸውን ራስ ደባበሱ። አባት ልጁን እንደሚደባብስ። “ውድ ወንድሜ” አሉ ኮሎኔል ዳዲ፤ “እውነት እውነት እልሃለሁ አሁንም ወንድሜ ነህ”። ኮሎኔል ፍሬሰናይ ገፅታ ላይ ጭል ጭል የምትል ፈገግታ ብልጭ አለች። ጥረት የጠየቀች ፈገግታ። የስቃይን ግድግዳ ደርምሳ የወጣች ፈገግታ። ጠላትነትን የረሳች ፈገግታ። በረጅሙ ተነፈሱም። “እኔም የምወድህ ወንድሜ ነህ...” ... ልትጨልም ያለችውን ፈዛዛ ፈገግታ ገፅታቸው ላይ ለማቆየት እየጣሩ ነበር... አበቃ! አስተመ! የአንድ ዘመን ፍፃሜ።

ያቺ የደም ምድርም በሚከብድ ዝምታ ተዋጠች - የዕልቂት መሃል ዝምታ።

እነሆ ይህ ልብ ሰባሪ ትዕይንት የሆነው በጦርነቱ አውድማ ላይ ነበር። በኤርትራና በተቀረው የኢትዮጵያ ህዝብ ውስጥ የሰንትና ስንት መቶ ሺዎች ወይም ሚሊዮኖች ልብ እኩይ አላማና ግብ ባነገቡት ሻዕቢያና ወያኔ ተግባር ተሰብሯል? ስንትና ስንት ቤት ፈርሷል? ስንትና ስንት ቤተሰብ ተጠፋፍቷል?...ሀገር ይቁጠረው። ቤት ይቁጠርው።

እንግዲህ አንባቢ ሆይ የውስጥህን ሀዘን አስታግሰው፤ ቅኝታችን ይቀጥላልና። ሀዘንህም ይጨምራልና። እነሆ ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ የተረከውንና በጣምራ ቁስል ውስጥ በበርካታ ገዎች የወረደውን የኮሎኔል ዳዲ ብሩን ሙሉዕ ታሪክ ከመፅሀፉ ትኩመኩም ዘንዳ እየጋበዝን ለንፁስ ርእሳችን መቀንበቢያ ይሆን ዘንድ ከባድ መ ግንባር ደግሞ የሚከተለውን (ያለ ቃኚው ጣልቃ ገብነት) ነቅሰናልና ብርታቱን ይስጥሽ/ብርታቱን ይስጥህ።

ከባድ መ በስተግራ የሰፈረው ጦር ምሽግ ደርምሶ ወደ ባድ መ ገሰገሶ የኢትዮጵያን ባንዲራ ሰቅሏል። የማረከውን ማርኮ የተረፈውን ወደ መጣበት ወደ መንደራራና ባሬንቱ አቅጣጫ አባሮታል። ከድሉ በሁዋላ የሞተን መቅበር የቆሰለን መሰብሰብ ሥራ ተጀመረ።

ኮሎኔል ዳዲ የመጨረሻዋ ጥቃት በተፈፀመባት አሳቻ ስፍራ አምርተው ሟቹን ከቁስለኛው እየለዩ የሚቀብሩትን ወታደሮቻቸውን ሲያበረታቱ ስሜታቸው ተረበሸ። በአንድ ጉድጓድ ሊቀበሩ ከተሰበሰቡት ከመቶ በላይ የጠላት አስከሬኖች በርከት ያሉ የሴቶች አስከሬኖች ያለበት ስፍራ ሲያገኙ የሰውነታቸው ስርዐት ተዛባ፤ አንጆታቸው ተላወሰ፤ ልባቸው ነጠረ፤ ዓይኖቻቸው ዳርቻም ረጠባቸው - የሴት ልጅ አባት ናቸውና። ወታደሮቹ ሁሉንም ደራርበው ሲጨርሱ አፈር ከማልበሳቸው በፊት ከላይ ካሉት የአንዷ አስከሬን የኮሎኔሉን ስሜት ሳበው።

ማንነቷን መለየት አስቸጋሪ ነበር። ...ዕድሜዋ በግምት 18-19 ይሆናል።...ካለበት ሆነው ለረጅም ጊዜ አፍጥጠው ቀሩ።...ኮሎኔል ዳዲ በርክክ አሉ። በደም የተለወሰውን ልብሷን ገለጥ አድርገው ቀቡቶዋ ላይ በቀኝ ጎኗ በኩል የተሰካውን ኮዳ መያዣ ሸራ ተመለከቱ። ሳምባዎቻቸው አመፁ። የልባቸው አድራሻ ለአፍታም ቢሆን ጠፋ። በሁለት እጆቻቸው ፊታቸውን ግጥም አድርገው ያዙ። ቀና ለማለት ያስቸገራቸው ይመስል በተንበረከኩባት ስፍራ ይበልጡን ሰመጡ።...በሬሳው የኮዳ መያዣ ሸራ ላይ በጥቁር ቀለም 'ሰመሐር ዳዲ ብሩ' የሚል ዕሁፍ ነበር።

ኮሎኔል ዳዲ ሽቅብ አንጋጠጡ። “ምነው ፈጣሪዬ ምን አደረግሁህ! ምን በደልኩህ?” ሲሉ ፈጣሪን ሞገቱት።...እንባቸው በሁለት ጉንጫቸው ይንገብታቸው ነበር። ዙሪያቸውን ተመለከቱ። ምንም ያልሆኑትንና የነገና ተነገ ወዲያ ተረኛችን፤ የቆሰሉትንም የሞቱትንም ተመለከቱ።

በለሰለሰ የእሳቸው ባልሆነ ድምፅ መናገር ጀመሩ። “ድመቷ ፊጦ የሚረጫት አጥታ ልጆቿን በላች አሉ። እኔ ማለት ያቺ ድመት ነኝ። ዘመዶቼን ወዳጆቼን ሁሉ ጨረሰኩ። ከእንግዲህ ምን ቀረኝ!... ሙሉ ዕድሜዬን ለዚህች አገር ስንከራተት ኖርኩኝ። ወለድኩኝ እንጂ አባት አልሆንኩኝም። አቅፌ ለማሳደግ አልታደልኩም። ጫካ ለጫካ ስሹለኩለክ፤ ከድንጋይ ድንጋይ ስዘል፤ ሽቅብና ቁልቁል ተራራና ጋራ ስቧጥጥ፤ የቀበሮ ጉድጓድን ሳሎኔና መኝታ ቤቱ አድርጌ ስኖር አሻግሬ የተሻለ ጊዜ፤ የተሻለች አገር እያየሁ ነበር። አንድ ቀን ከጦርነት እልቂት ወጥተን ሁላችንም በፍቅር እንኖራለን የሚል ተስፋ ሰንቄ ነበር። አልሆነም ወዳጆቼ ያኔም አሁንም አልሆነም!...

“በንፁህ ልብ ኢትዮጵያን ባገለገልኩኝ ከእነንደኞቹ ጨፍጫፊዎች እየተባልን ስንሰደብ ኖርን። እኔም ከዚያ ሁሉ መከራ በመውጣቴ እኔይ ብዬ ዘወትር የሰው ሬሳ ከመራመድ ያወጣኝን አምላክ ተመስገን ብዬ የምድር መከራዬን እየተቀበልኩኝ ስድብ እየጠጣሁ ስኖር ዳግም ለጦርነት ተጠራሁ። ያገር ጉዳይ ነውና፤ ቅር የተሰኘሁት በወንድሞቹ እንጂ በአገሪ አልነበረምና የሰቀልኩትን መለዎቹን እንደገና አጠለኩት፤ ፈረስ ኮቴዬን አነገብኩ። ጦርነቱ አብቅቶ ሰላም ሲሰፍን እንደሌሎቹ ወንድሞቹ ልጄን የማየት እድሉ ይገጥመኛል፤ የአብራኬን ክፋይ ልጄን፤ ስሜ ያልጠገብኳትን፤ አቅፌ ናፍቆቴን ያልተወጣሁባትን ልጄን ሰመሐር ዳዲን በዓይነ ሥጋ አያለሁ የሚል ተስፋ ሰንቄ ነበር።... ”

“...ግዴለም አሁንም ተስፋ አለኝ። በዓለማዊ ኑሮዬ ያላገኘሁዋትን ልጄን፣ የምወዳትን አንድ ልጄን ሰው ሰራሽ ድንበር በሌለበት፣ አሳሪና ታሳሪ፣ አባራሪና ተባራሪ በሌለበት የሰማይ ቤት አገኛት ይሆናል።...

“...ለውዲ ባለቤቱ ለሰመሐር እናት ለአፅበሀት እንደምወዳት ንገራልኝ። በምድር ብንለያይም ይግባኝ በሌለበት፣ አድልዎ በሌለበት ፣ እኩይ ሀሳቦች በሌለበት በሰፊው ሰማይ ቤት እንገናኛለን ብሏል በሉልኝ። በአንድ በኩል ባሏን ፣ በሌላ ደግሞ ልጄን አሳልፋ ስቃይዎን ለምታየው የጣምራ ቁስል ህመምተኛ ውዲ ባለቤቱ ብርታቱን ይስጥሽ ብሏል በሉልኝ።...እግዜር ፈቅዶ በግንባር የልቤን ባለመግለጸ በጣም እንዳዘንኩኝ ለህዝቤ ንገራልኝ።

“በሁለቱም ወገን ያሉትን አባቶች ትውልዱን ምክሩ በሏቸው። ፍቅር ይንገሥ። ሰው ሰራሹ ድንበር ተጥሶ ወሰን የሌለው ፍቅር በሁሉም ላይ ይንገሥ። በሁለቱም በኩል ለሞቱት 70፣ 80፣ 100፣ 120 ሺህ ወንድማማቾች ለእያንዳንዱ ሰው አንድ ዘንባባና አንድ የቴምር ዛፍ ከምሥራቅ በኩል ከአሰብ ቀይ ባህር ዳርቻ፣ በአፋር ቡሬ ግንባር፣ በመሃል ዘላንበሳ ያረና፣ እንዲሁም ባድመ፣ ሽራሮ፣ በምዕራብ እስከ ሱዳን ጠረፍ ድረስ በሰፊው ይተክል። አንዱ ቢደርቅ ሶስት እግር ይተካ። ከሁሉም በኩል ያሉ አገር ተረካቢዎች አትድረሱበት የሚባል ሰው ሰራሽ ድንበር እንዳይሆን። ትውልድ ያለፈውን ቁስል ረስቶ ፍቅርን ያለገደብ እንደ ውሃ የሚጠጣባት፣ እንቡጥ አበባ የሚቀጥፍበት ስፍራ አድርጉት።...ደጉን ቀን ያምጣላችሁ። ከልጄ፣ ከወንድሞቼ፣ ከወታደሮቼ እንዳትለዩኝ አደራ፣ እኔ ሩጫዬን ጨርሻለሁ!”

እነሆ አፍዝ አደንግዝ ያለበትን የኮሎኔል ዳዲን ኑዛዜ በቅርብ ርቀት ከሚሰሙት ወታደሮቻቸው መኻል ወዳጆቸው አስር አለቃ ነመራ ገመቹ በመጨረሻዎ ደቂቃ እንደ ነብር ቢወረወርባቸውም ሳተናው ኮሎኔል ዳዲ ብሩ ከመቅፅበት ሽጉጣቸውን ላጥ አድርገው አንዴ ብቻ ራሳቸው ላይ ተኩሱ። ከጭንቅላታቸው የተፈናጠረው ደም የነመራን ደረትና ፊት አለበሰው። የኢትዮጵያ የቁርጥ ቀን ልጅ የኮሎኔል ዳዲ ብሩ ግዙፍ ሰውነት ተዝለፍልፎ በተቆፈረው ጉድጓድ ወደቀ - ከሰመሐር ዳዲ ብሩ አስከሬን በስተቀኝ።...ኮሎኔል ዳዲ ብሩ ጦር ሜዳ ኖረው ጦር ሜዳ አለፉ። የእሳቸው የታሪክ ድርሳን ተዘጋ። የአገር የታሪክ ድርሳን ግን ቀጠለ፣ ሲል ተርኳል ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ።

ደገፉ ጭኮ - ጉዱ ካሳ፤

አስር አለቃ ነመራ ገመቹ በቡሬ መስመር ታጋድሎ በባድመ ግንባር ቆስሎ አዲስ አበባ ህክምና ተደርጎለት በበርካታ የጦር ሜዳ ወዳጆቹና በአዛዥ ኮሎኔል ዳዲ ብሩ ታሪክና ህልፈት የተሰበረ ልቡንና የሚያነክስ እግሩን ይዞ ነቀምት ወለጋ ከሚያፈቅራት ባለቤቱ፣ ከልጆቹ ከዘመድ አዝማድና ከሚወደው ህዝብ መኻል በተቀላቀለ ጥቂት ቀናት ውስጥ በደረሰበት አሰቃቂ የነፍስ ማጥፋት ሂደት የተከሰተውን ዘግናኙንና ልብን ሰባሪውን የነመራን ህይወት ታሪክ ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ ለቃል አቀባዩ /ደራሲው/ ተርኳል። ጣምራ ቁስል የዚህን ትርክት አብላጫ ክፍል ይዟል። ይህ ቅኝት አስቀድሞ እንደገለፅነው ውሱን ነውና አንባቢ ጥሙን ማርካት የሚችለው ከምንጩ ሲቀዳ መሆኑን እያስታወስን ወደ ቅኝታችን እናቅና።

እደሳ ዳባ ይባላል። የነመራ አብሮ አደግ የቅርብ ጓደኛውና ወዳጅም ነበር። ነመራ በሻዕቢያ ቦንብ ያለቁትን የትግራይ ህፃናት በቴሌቪዥን ተመልክቶ ስለ ሀገሩና ስለወገኑ ህልውና መሥዋዕት ለመሆን ዲዲሳ ማሰልጠኛ ሲገባ፣ ምላሱ፣ ዕኩይነትና ‘ሁሉን እኔ/ሁሉም ለኔ’ ባይነት እንጂ ተግባር በሽታው የሆነው እደሳ ዳባ ደግሞ ምላሱንና ትንሽነቱን ይዞ ኢህአዴግ እቅፍ ገባ። ወያኔ /ትግራይ/ ባይሆንም ወያኔያዊ ስብዕናን እና ግብርን ተላበሰ፣ በተፈጥሮውም ይህ ነበረውና።

የትንንሽ ሰዎች ስብስብ የሆነው ህወሃት/ኢህአዴግ አባላቱ በርኩስ ምግባርና ሰብዕናቸው የሚገዛቁበት ሆነ፣ ማንነታቸውን የሚያገኙበት መድረክ። ይህ አንዳች ግነት ያለበት ወይም ሽውራራ አመለካካት ወይም ጭፍን ጥላቻ የወለደው ድምዳሜ አይደለም፣ ከሩብ ምዕተ ዓመት በላይ በዘለቀው የኢህአዴግ/ህወሃት አገዛዝ የአባላቱ ትንሽነት በአገዛዙ ግብና ተግባር ከዛን ዘመን እስከዚህ የታየና እየባሰ እንጂ ከቶም የሰናፍጭ ቅንጣት ታክል መሻሻል ያልታየበት በመሆኑ የተደረሰበት ተፈጥራዊ አንደምታ እንጂ! ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ ስለ እደሳ እንዲህ ይላል፡

የባኮ ከተማ ሰዎች እደሳን ለስሙ ጓደኛ ይሁን እንጂ ልቡ በቅናት የተሞላ፣ ሲናገር ለሰላሳ፣ በአፋ ጤፍ የሚቆላ፣ የማይጨበጥ፣ ስልጣን እንደ ሸሚዝ እየለዋወጠ የሚኖር የለየለት

አምታች ነው ይሉታል። ተምሮ ዲግሪ ባይጭንም አገር ውስጥ ገቢ፣ ግብርና፣ ፖሊስ ጣቢያ፣ ፍርድ ቤት ፖስታና ስልክ ቤት ሠርቷል። የመሰረተ ልማት ሃላፊም ሆኖ ተሹሟል።

እኛም እንመሰክራለን። አዎ፣ እውነት ነው። ህወሃት ወኪህአዴግ ሁሉ ይህ የእደሳ ባህሪ ባህሪያቸው፣ ይህ የእደሳ ሰብዕና ሰብዕናቸው፣ ይህ የእደሳ መታወቂያ መታወቂያቸው ነው እንላለን። ዘረኝነት፣ ክፋት፣ ዘራፊነት፣ ጉቦኝነት ወይም በቁልምጫው አጠራር ሙሰኝነት፣ ሁሉን አዋቂነት፣ ከሀዲነት፣ ግብረገብ አልባነት፣ እብሪት፣ ተሳዳቢነት፣ ጥራዝ ነጠቅነት፣ በሥልጣን መታባይ፣ አምባገነናዊነት እኒህና የክፋትና የኢሰብዓዊ ተግባራት መገለጫዎች ሁሉ ህወሃት/ኢህአዴግ እንደ ድርጅት የተላበሳቸው ባህሪያቱ ናቸው። ይህንን ሀቅ የማታምን ካለህ ከቁንጫ ህወሃት-አዊ ወኪህአዴግ-አዊ ጀምሮ እስከ ታች ያሉት ተግባርና ሰብዕና የአደባባይ ምሥጢር ነውና - አይንህን ክፈት፣ ጆሮህንም ኮርኩር። አሊያ ግን 'አይን አላቸው አይዩም፣ ጆሮም አላቸው አይሰሙም' የተባለው ላንተና ለመሰሎችህ መሆኑን ልብ በል። እንግዲህስ 'ንግባዕኬ ሀብ ጥንተ ነገር' እንዲሉ የቤተ ክርስቲያን አባቶች እኛም ወደ ቀደመ ጉዳያችን እንመለስ።

እነሆም በነመራ ትክለ ቁመና፣ በህብረተሰቡና በተለይም በቆነጃጅት በነበረው ከፍተኛ ተወዳጅነትና ይህም የህይወቱ ፈርጥ የሆነችውን ውቢቷን ዲምቱን የእርሱ እንድትሆን ማስቻሉ፣ በህዝቡ ዘንድ በነበረው ባህሪያዊ ተፈቃሪነት፣ በበአለት ቀናት በሚደረጉት ባህላዊ ፉክክሮች በሚያስገኘው ድሎች ለዘመናት ውስጡ ሲደማና ሲንጨረጨር የኖረው እደሳ ዳባ - እነሆ በህይወት አጋጣሚ ህመሙን የሚታመምበትና የሚታከምበትን ዋሻ ህወሃት/ኢህአዴግን አገኘና ተቀላቀለ። በነመራ ታላቅ ሰብዕና ውስጡ ሲቃጠል የኖረው ትንሹ እደሳ በጦር ሜዳ ያልሞተውን ነመራ እሱ ጣምራ ስለት ያለው የወለጋ ጦር በውድቅት ሌሊት አንገቱ ላይ ሰክቶ ሊገድለው ሞከረ።

እነሆም ከነቀምት እስከ አዲስ አበባ ጉድ ያሰኘውን ይህንን በነመራ አንገት የተሰኘውን ዘግናኝ ጦር ለመንቀል በዶክተሮች የተካሄደውን ታላቅ ትንቅንቅ አንባቢ ትንፋሽ እስኪያጠረው በጣምራ ቁስል ተተርኳል። እነሆ በአሮሞ አዛውንቶችና በህዝቡ የገዳ ባህል ወንጀለኛውን እደሳን ለፍርድ ለማቆምም የተካሄደውን እልህ አስጨራሹንና በእደሳ ኢህአዴግነት ያልተሳካውን ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ ለደራሲው በልብ ሰቃይ ገለፃ አውርዶለታል። ቃኚው በዚህ ሂደት ውስጥ ከአንባቢ ጋር ለማስተዋወቅ 'ንዑስ ርዕስ' የከፈተለት ደገፉ ጭኮ እደሳን ወደ ፍትህ አደባባይ ለማምጣት የክስ ማመለክቻ ከፍቶና ጠበቃ ገዝቶ ጉዳዩን እንዲከታተል በአባ ገዳዎችና በህዝቡ የተወከለ፣ በዘመነ ህወሃት/ኢህአዴግ የተፈጠረ፣ ኢትዮጵያዊነቱን ከራሱ በላይ ከፍ አድርጎ ያውለበለበ የትንታጉ ትውልድ አካል - የዘመኑ ጉዳ ካሳ - ነው።

ደገፉ ሁለት ዓመት ከተማረበት ኮሌጅ 'በኮሌጁ ውስጥ የሰነምግባር ጉድለት አሳይተሃል' በሚል ቀጭን ትዕዛዝ ለሁለት ዓመት ከትምህርት ገቢታው እንዲባረር የተደረገ ወጣት ነው። ደገፉ ከአባ ገዳዎችና ከህዝቡ የተቀበለውን ሃላፊነት ለመወጣት የከላሸና የክሱን ዝርዝር የያዘ ማመልከቻ አዘጋጅቶ ኢንሰፔክተር ሮቢ ዘንድ ቀረበ። ስለ ኢንሰፔክተሩ ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ እንዲህ ይላል፡

ኢንሰፔክተር ሮቢ በደርጉ ዘመን የበሃራዊ ውትድርና ዘማች ነበር። ሰለክላካ አካባቢ በተደረገ መጠነኛ ውጊያ ተማረክ።...ኢንሰፔክተሩ አስራ ሁለተኛ ክፍልን አጠናቋል። ትግርኛ፣ ኦሮምኛ፣ አማርኛና እንግሊዝኛ አቀላጥፎ ይናገራል። ከምርኮ በሁዋላም በአማርኛና ኦሮምኛ ተናጋሪዎች ድርጅት ታቀፈ። በወለጋ በኩል ቡሬን ተሻግረው ዝመቻ ቢሊሱማ ወልቂጡማን ሲያውጁ 'ሮቤል' የሚለውን ስሙን 'ሮቢ' በሚል ለውጦ በቀላሉ ከአካባቢው ሰው ጋር ከተደባለቁት የፖሊስ ሠራዊት አባሎች አንዱ ነው።

ሮቢ ከአባቱ አቶ ዲንቄሳ ጉዲናና ከእናቱ ሮግቦ መሀሪ ጨርቆስ አካባቢ ተወልዶ ያደገ የከተማ ልጅ ነው...የባኮ ፖሊስ ጣቢያ አዛዥ ነቀምት ተወልደው ነቀምት ያደጉት ህይወታቸውን ሙሉ በፖሊስነት ያሳለፉት ሻምበል ኩምሳ መገርሳ ናቸው። ሆኖም ፈላጭ ቆራጩና ተሰሚነት ያለው ሮቢ ዲንቄሳ ነበር። ከቢሮ አቅም እንኳን ሰፊውና በዘመናዊ ሶፋዎች የተጨናነቀው የእሱ ቢሮ ነው።...

እንግዲህ ይህ ማለት ሮቢ ዲንቄሳ የዋሻው አባል ነው፤ የህወሃት/ኢህአዴግ። ይህ ዋሻ የሚያስገባውና የሚደብቀው እንደነ ሮቢ እንደነ እደሳ ያለ ሰብዕና ያላቸውን ብቻ ነውና። ሮቢና እደሳ በህወሃት የተፈለፈለው የአህዴድ አባል መሆናቸው የሚያጠራጥር አይደለም። ሮቢ

ዘራፊዎች፣ ዘረኞችና ፅንፈኞች፣ በቀለኞችና ትውልድን ታሪክንና አዛውንትን አዋራጆች በነደፉት 'አብዮታዊ ዲሞክራሲ' በሽታ የተጠመቀና ያበደ ኢህአዴጋዊ ወያኔ ነው። ለዚህም ነው እድሜና ልምድ የጠገቡት የባኩው ሻምበል ኩምሳ መገርሳ ወንበር እንጂ ሥልጣን የሌላቸው። እነሆ ይህን ያህል ስለ ዋሻውና ሮቢ ቁርኝት ከቆዘምን ይበቃናልና ወደ ቀደመ ጉዳያችን እንመለስ።

ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ ተማሪው ደገፉ ጭኮ የክስ ማመለከቻውን ይዞ ኢንሰፔክተር ሮቢ ዘንድ ሲገባ የነበረውን ድባብና ፍልሚያ ለደራሲው በሰፊው ከተረከው ውስጥ ቀጣዩን ያቀርቧል።

“ስም ከነአያት ስላልተጻፈ የአያት ስም መግባት አለበት። አንተ የኮሌጅ ተማሪ ነህ፤ እንዴት ይህ ይጠፋሃል፤ ተሟ!” አለ በፌዝ መልክ።...ደገፉ የማያውቀው ነገር ቢኖር ኢንሰፔክተር ሮቢ እሱን በዐይን ቁራኛ እንዲጠብቅ የተመደበ መሆኑን ነው።

“የእሷ ስም ዲምቱ ለታ ዋቅጅራ ይባላል። የእኔ ደግሞ ደገፉ ጭኮ ምንዳርዓለው ዘውዴ ዶሪ መኮንን ሀብቱም...”

“የተጠየቅኸውን ብቻ መልስ!...እንኳን የቅድመ አያትህንና ቀጣዩን ስም ጨምረህበት የአያትህ ስም ብቻ...” አለና አንጠልጥሎ ተወው።

“ይቅርታ ኢንሰፔክተር ስሙን እኔ አላወጣሁትም”

“ስለማቸው የሚለበልቡኝ ሰሞች አሉ!” አለ ኢንሰፔክተሩ። እነሆ አንባቢ ሆይ! ከዚህ ቅንጭብ ቃለ ምልልስ በምድረ ኢትዮጵያ ከሩብ ምዕተ ዓመት በላይ ዘልቆ በሚገኘው የህወሃት/ኢህአዴግ አገዛዝ ኢትዮጵያዊ በሰውነቱና በኢትዮጵያዊነቱ ሳይሆን በስሙና በአያት ስሙ የሚፈረጅበት፣ “በውዝፍ ዕዳ” የሚወነጀልበትና “የታሪክ ሂሳብ” የሚወራረድበት ዘግናኝ ማህበራዊ ሥርዐት እንደሰፊነ ወይም እንዳሰፊነ ታያለህ። እንቀጥል የክንፈሚካኤልን አስደናቂ ትረካ፤

“በሄር የሚለውን ደግሞ 'ኢትዮጵያዊ' በቅንፍ 'ሀበሻ' ብለህ ነው የሞላኸው። አልገባህ እንደሆነ ዘርህን ማለት ነው። እ!...ዘርህ ምንድን ነው?”

“ግልፅ እንዲሆን ከመጀመሪያው ልጅምርልህ” አለ ደገፉ። “የዘር ግንዴ መሰረቱ አርዲ፤ ሰላምና ድንቅነሽ-ሉሲ የአዋሽን ወንዝ ተከትለው፤ ከጀግናው አልሚራህ አገር ነበር ኑሯቸውን የጀመሩት። በዘመናቸው የልደት ማረጋገጫ ስለሌለ ማምጣት አይቻልም። ነገር ግን የሰው ቅሪተ አካል ተመራማሪዎች እየቆፈሩ ያወጡትን የሁላችንንም የዘር ግንድ ማስረጃ ለማየት ጃማይካው፣ ጃፓኑ፣ እንግሊዙ፣ አሜሪካው በድፍኑ ምድረ ፈረንጅ በሙሉ እየነረፈ የአቢሲኒያን ምድር እየተሳለመ ፎቶ ሲያነሳና ሲነሳ ነው የሚውለው።” ኢንሰፔክተር ሮቢ በደገፉ ጤንነት ጥርጣሬ የገባው ይመስላል።...

“የኔ ዘሮችና ዘመዶች ምድረ ፈረንጅ ሀገሩ ሲመለስ የሰው ዘር መገኛ የቅድመ አያቶቼን ቤት ኢትዮጵያን ኅብኝቼ፣ ወንድሞቼን አውቄ፣ በእጃቸው በልቼ፣ ሰው ወዳድነታቸውን፣ እንግዳ አክባሪነታቸውን አረጋግጬ መጣሁ። ፍቅር በምድር ላይ የነገሰባት፣ ክርስቲያን ከሙስሊሙ ተጋብቶ፣ ቤተክርስቲያን ከመስጊድ ጎን ለጎን እንደ፣ ፈጣሪውን የሚያመሰግን ህዝብ፣ ስረ መሰረቱን አገኘሁ’ ብሎ መደሰቱን በየጋዜጣው የሚፅፍላቸው ናቸው።”...

“የቅርቦቼን ማወቅ ከፈለግህ ቅድም እስከ ሰባት ቤት ጠርቼ ሳልጨርስ አቋረጥክኝ እንጂ እዘረዝርልህ ነበር። በድፍኑ ግን ከጂኒካ ኢሻንጋዲ መንደር፣ ጎንደር ከመቅደላ አፋፍ፣ ከሐረር ጅጅጋ ሜዳ፣ ከሸዋ በሰላሌና ፍቼ ደገም፣ ወሎ ከሶሩ ሜዳ፣ በከፋ ጅማ-አሰንዳቦ፣ በጎጃም ሉሚሜና ዋሽራ፣ በአርሲ-ነገሌ ቦረናና ባሌ፣ በኤርትራ አካለ ጉዟይ ማይ ወይኔ መንደር፣ እንዲሁም ከሸዋ አምቦ በወለጋ ነቀምት ደምቢዶሎ ያሉት የእኔ ዘሮች ናቸው።

“ባጭሩ የኢትዮጵያ ዋርካ የአባ ኬሎ ጋሮ ልጅ ጀግናው አርበኛ ጄኔራል ጃጋማ ኬሎ አጎት ፊታውራሪ አባ ዶዬ ዋሚ ገሮ የጣሊያን ሶላቶ ብዙ ባንዳዎችን አስከትሎ የዘር መርዙን ሲዘራ 'እኛ የመጣነው እናንተን ከአማራ ጭቆና ነፃ ልናወጣ ነው' ብሎ ሲያባባላቸው መልሱን ለማሳየት አንድ ቁና ሠርገኛ ጤፍ አስመጥተው 'ይህን ለቅመህ ነጩን ጤፍ ከጥቁሩ ወይም ከቀዩ

አሁኑኑ ለይልኝ ብለው እንደማይቻል እንዳሳዩት ሁሉ እኔም እንደ ማኛው ጤፍ ጥርት ያልኩኝ ሳልሆን እንደ ሠርገኛው ጤፍ የተደበላለቅሁኝ ለመለየት ተቸግሮ የማስቸግር ሰው ነኝ። ለዚህም ነው እኔም ከእግር ጥፍሬ እስከ ራስ ፀጉራ ድረስ እንደ አዙሪት ሽቅብ ቁልቁል እየተሸከረከረ የሚፈሰው ደሜ ድብልቅ ስለሆነ ኢትዮጵያዊ ድብልቅ ሁሉንም ነኝ ያልኩሁ።

ኢንሰፔክተሩ ከወንበሩ ቀና አለና እንደማሾፍም እጆቼን ከፍ አድርጎ አጨበጨበ። “...እኛ ያስቸገረን እንዳንተ ዐይነቱ ሰባት ቤት፣ አሰር ቤት እያለ ተረት ተረት የሚያወራልን ሰው ነው። መፍትሄው በጣም ቀላል ነው።...ግዴለህም፣ ቀስ እያልክ ታየህም፣ ወይም ታገኘህም ብልህ ይሻላል መሰለኝ። እስካሁን የቀጠርከው ዋጋ የለውም። የዘር ሀረግህ የሚቆጠረው በአባትህ ነው። አባትህ ጭኮ ከአምቦ ስለሆነ ብሄር ኦሮሞ ብዬ ሞልገኛለሁ። ኦሮሞ ነህ ብያለሁ፣ ብያለሁ! አለቀ በቃ!”

“አልሰማማም፤...አንተ የምትለው ራስህ ፈጥረህ አንተው ወስነህ የምትመድበው እኔን አይወክልም። ለመሆኑ በየትኛው ላቦራቶሪ ነው አሁን ያልከው መመዘኛ የሚረጋገጠው?”

“ላቦራቶሪ አያስፈልገውም። መመሪያ ይበቃዋል። ካስፈለገ ጣሊያን ሰራሽ ላቦራቶሪ ስላለ እንዳንተ ያሉትን ያልተጠጠሩትን ሰዎች በደንብ መመርመር ይቻላል። ያኔ ሳትጠየቅ ታምናለህ። እና ባንተ መስፈርት የእኔ ዘመዶች በአባቱ በኩል ዲንቁሳ ከአምቦ፣ አሰፋ ከፍቼ፣ ተስፋሚካኤል ከመቀሌ፣ ተስፋጋብር ከአስመራ ተወለዱ። በእናቱ በኩል ደግሞ መሃሪ ከአድዋ፣ ባንትይወስን ከመኻል ሜዳ፣ ክንዴ ከጎንደር ወዘተ እያልኩ ልዘረዘር ነው! በጣም ቀላሉ የእኛ ቀመር ስለሆነ ዲንቁሳ ከአምቦ በሚለው መስፈርት መሰረት ኦሮሞ የሚለው ተሰማምቶኛል። አንተም እወቅበት። ከጊዜው ጋር መራመድ ካልቻልክ እንደ ዳይናሰር ከምድረ ገፅ ድምጥማጥህ ይጠፋል።”

አንባቢ ሆይ! ይህ አስደማሚ ምልልስ በምድረ ኢትዮጵያ የሚገኘውን የህወሃት/ኢህአዴግ ሥርዐተ አስተዳደር ፍንትውና ቅልብጭ አድርጎ አስቀምጦታል። ከሁሉም በላይ ግን ከዘር በፊት በኢትዮጵያዊነቱ የሚያምንና ለታሪኩም ቀናዒ የሆነ እንደ ህወሃቱ ወኪህ አዴግ ኢንሰፔክተር ሮቢ ዲንቁሳ አገላለፅና እምነት ከሆነ - ከጊዜው ጋር መራመድ የማይችል ዘርን ያላስቀደመና ኢትዮጵያዊነት በሚለው ተረት የቆረበ እንደዳይናሰር ከምድረ ገፅ /ከኢትዮጵያ ምድር/ ድምጥማጡ ይጠፋል። ይህ የኢንሰፔክተሩ ቀቢፀ ተስፋ ድንፋታና እብሪት በይፋና በአደባባይ በህወሃት ናዚስቶች ሲደነፋና ሲተገበር እነሆ ሩብ ምዕተ ዓመት አልፏል።

ነገር ግን ከዘር ፖለቲካ በፊት በኢትዮጵያዊነታቸውና በኢትዮጵያ ታሪክ የሚያምኑ በሥርዐቱ ውስጥ ያደጉ ትንታግ ወጣት ኢትዮጵያውያንን እንደዳይናሰር ማጥፋት ከቶም አልቻሉም አይችሉም። ይልቁንም የናዚስቶቹ መረን የጣሰ ግፍና ጭካኔ ኢትዮጵያዊነትን ይበልጥ እንደ እንጉዳይ እያፈካ ከህወሃት/ኢህአዴግ ጋር የሚደረገውንም ትግል ወደ ወሳኝ ምዕራፍ እያሸጋገረ አመጣው እንጂ! የአፋኞቹ ግፍና አፈና እስርና ወከባ የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅና ሰዐት እላፊ ወላፊነን ወጣት ትውልድ ለነፃነቱ ከመቆም አላገደውም። አብነት ካስፈለገም አምቦን ወሊሶን ባህርዳርን ጎንደርን እና ሌሎችንም ተመልከት። በመላው ሀገሪቱ ከተሞች - ከደቡብ እስከ ሰሜን - በተደጋጋሚ በመካሄድ ላይ የሚገኘውን የሥራ ማቆም አድማና ከቤት ያለመውጣት እምቢተኛ አመፅ ልብ በል!

መቶዎች ሲታሰሩ ሺዎችን እያፈሩ፣ የአጋዚ ጥይት መቶዎችን ሲገድል ሺዎች እየተተኩ እነሆ ከካቻምናው አምና ከአምናው ዘንድሮ የትግሉ ቋያ ስፋትና ግለት በርትቶ አራት ኪሎ መዳረሻ ላይ ነው። ‘ሁሉም ጊዜ አለው’ ይላልና፤ እነሆ ጊዜው ተዳርሷል - ‘ማንም የቆመ ቢመሰለው እንዳይወድቅ ይጠንቀቅ’ የሚለው የቅዱስ መዕሀፍ ቃል ይፈፀም ዘንድ። አዎ፣ የቆመ የመሰለው አወዳደቁን አያውቅምና! ...ይህንን በዚህ እንገታለን። እነሆ የትንታኝቹ የኢትዮጵያ ወጣቶች ምልክት በሆነው በደገፉ ጭኮ ተከታይ ምላሽና በዋሻው አባል የወያኔው ኢንሰፔክተር ሮቢ ዲንቁሳ መልስ ምት ንዑስ ርዕሳችንን እንሸብባለን።

“ስለ ምክርህ አመሰግናለሁ፤ ዋጋ የለውም እንጂ” አለ ደገፉ /ለኢንሰፔክተሩ/። “ሁለት ፀጉር አውጥተው እንኳን እንደሚንገላቱት የተከሰሩ አባቶች ባልሆንም ቢያንስ አጋጣሚ ሳገኝ ዕውነቱን እናገራለሁ።...ቢያንስ የተደፈነ ጆሮው የሚከፈት ወይም አዲስ ሰሚ ትውልድ አፈራለሁ ብዬ ስለማምን እንደ አበው ባልመጥንም የአቅሜን እለፈልፋለሁ። የዘር ነገር ለነሂትለርም አልበጃቸውም። ቋንቋ በአንድ አካባቢ ወይም ስፍራ የሚኖር ህዝብ መግባቢያ፣ ቀይ ጥቁር ሳይል ባህሉን ወጉን የሚገልፅበት፣ ታሪኩን ከትሶ ለትውልድ የሚያስተላልፍበት መሳሪያው እንጂ

መከፋፈያው አጥፋ አይደለም። ይልቅ ከፋፍሎ የሚያራርቀንን ጣሊያን ሰራሹን ቋንቋ መሰረት አድርጎ የተገነባውን የዘር ግርግዳ እንደ ጀርመን ግንብ አፍርሰን ልክ እንደ ጥንቱ መሆን ነው።...

ኢንሰፔክተር በደገፉ ንግግር ከነበረው አስተሳሰብ ትንሽ እንኳን ፈቅ የማለት ምልክት አልታየበትም፤ ጭርሱን አመረረ። “በዚህ መርዘኛ ምላሽ አይደለም ከኮሌጅ ከሀገር መባረር ሲያንስህ ነው። የሚያዋጣው አንተን ከርቸሎ መወርወር ነው። ቀደም፤ ቀደም ማለት አብዝተሃል። ስማ፤ የተሰጠህ ነፃነት በማንኪያ እንጂ በአካፋ አይደለም። ብታሰብበት ይሻልሃል። አለበለዚያ ከማሸላዎች መኻል አስቀድማ እንደዘረዘረችው ማሸላ አንድም ለወፍ አንድም ለወንጭፍ ትሆናለህ።”

መቋጫ፤

እነሆ በሁለት መቶ ሰማኒያ አምስት ገፅ የተተረከውን ጣምራ ቁስል እኛ በጥቂት ገዳች አበራይተን ቃኝተናል ለማለት ከቶም አይዳዳንም፤ አፅመ ታሪኩን አቅርቦናል እንጂ። ጣምራ ቁስል “የአመድ አፋሽ” ሠራዊታችን ተምሳሌ የሆኑት የኮሎኔል ዳዲ ብርና ከመረብ ወዲያ የቀረችው ኤርትራዊት ባለቤታቸው ቁስል ብቻ አይደለም። ጣምራ ቁስል ተምሳሌነቱ የኢትዮጵያም ታሪክ ጭምር ነው። ጣምራ ቁስል የኢጅሌ ወለጋ - የአስር አለቃ ነመራ ገመቹ - ታሪክ ብቻ አይደለም።

እልፍ ኢትዮጵያውያን መሥዋዕትነትን የከፈሉበትና መሥዋዕትነታቸው በሸፍጠኞች መና የሆነበት ‘ሀገራዊ ክህደት’ በህወሃቱ ናዚስት መሪ መለስ ዜናዊ አመራር አልጀርስ ላይ የተፈፀመበት አሳዛኝ የታሪካችን አካልም እንጂ! ጣምራ ቁስል ስለሀገር ፍቅር በውጊያ የቆሰለው፤ በህይወት በመትረፉም አስቃቂ የግድያ ሙከራ ተፈፅሞበት ፍትህ ያጣው የነመራ ገመቹ ታሪክ ብቻ አይደለም፤ የክፉ ሰዎች ሁሉ ዋሻ በሆነው ህወሃት/ኢህአዴግ ፍትህና ርትዕ ተነፍገው የሚማቅቁና የሚሰቃዩ ኢትዮጵያውያን ሁሉ ታሪክም ተምሳሌ እንጂ! ጣምራ ቁስል ግለሰባዊ ፤ ማህበረሰባዊና ሀገራዊ ታሪክ እንደ ሸማ ድርና ማግ ተወሳሰበው የቀረቡበት የትላንቱ ታሪክ ከዛሬው ዕውነታ የተቆራኘበት የታሪክ መዘክርም ነው።

እነሆ ይህንን ታሪክ ለተረከው ክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ ገለታ ይግባው። እነሆ ደግሞ የክንፈሚካኤል ዘፋኛን ቢራ አብሮ አደግና ቃል አቀባዩ - ደራሲው - ተስፋዬ መኮንን ባይለየኝ (ዶ/ር) - በሰባት ተከታታይ ምሽቶች ወዳጃቸው የተረከላቸውን በፅሁፍ ከሸነው፤ በታሪክ ወንዝ አፍሰሰው ለእኛ ስላደረሱን አክብሮታችንን ከልባዊ ምሥጋና ጋር ደርቦን እናቀርባለን። በ“ቀይ አንበሳ” ነፍሰያችን የቆዘመችውን፤ የታደሰችውንና፤ የጀገኘችውን ያህል የጣምራ ቁስል” ትረካም ለነፍሰያችን የቀረበና እኛን ያሳየ እኛንም የሆነ እንደ እኛም የታመመ በመሆኑ የጨለማው ዘመን አገዛዝ ታሪካችን አካል አድርገን ተቀብለንዋል። አዎ! እኛም እንላለን፤ እነሆ የጣምራ ቁስል ትረካ አበቃ። የኢትዮጵያ ቁስል ታሪክ ግን እስከዚህ ዘመን ድረስ አላበቃም።

ኢትዮጵያ ሆይ! ስቃይሽ መቼና እንዴት ይሆን የሚያበቃው?!

***** ተ ፈ ፀ መ *****

ተፃፈ፤ መስከረም 2010 ዓ/ም (ሴፕቴምበር 2017)

ሲድኒ አውስትራሊያ

mmtessema@gmail.com

- ከጣምራ ቁስል በተነቀሱት ውስጥ የሚገኙት ሰረዞችና ንልተው የወጡ ዐ/ነገሮች የቃኝው ትኩረት ናቸው።
- የሶማሊያን ልዩ ፖሊስ ወረራና ግድያን በተመለከተ የሚከተሉትን ዘገባዎች ተመልከት፤
- <https://amharic.voanews.com/a/somali-oromia-region-conflict-9-12-2017/4025672.html>
- <https://www.youtube.com/watch?v=ZEt-NrveuKI>
- <https://www.youtube.com/watch?v=A01IHOonNXFo>
- <https://www.youtube.com/watch?v=kMeeKTslclU>

- ቀጥሎ የቀረበው ካርታ በ18/12/2009 ዓ/ም በኢ.ቤ.ሰ. ዜና ላይ ቀርቦ የነበረው ነው።

በህወሃት አዲስ ካርታ ላይ ለተጨማሪ ማብራሪያ የሚከተለውን ዘገባ አድምጥ፤

<https://www.youtube.com/watch?v=-Lpv2ZrYPM>

ስለ ወጣቱ የሀዘብ ፍቅር ንጉሥ ቴዲ አፍሮና ስለህወሃት ኤደን ገብረጊዮን የሚከተለውን ተመልከት፤

<https://www.youtube.com/watch?v=cCdCWAv1JPU>